

Metodická správa: index spoločenského pokroku

OKRESY TRNAVSKÉHO KRAJA NA SLOVENSKU

APOS
Asociácia pre občiansku spoločnosť

Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu.

Asociácia pre občiansku spoločnosť

Asociácia pre občiansku spoločnosť je občianske združenie, ktoré sa aktívne podieľa na tvorbe lepšej verejnej politiky v menej rozvinutých regiónoch Slovenskej republiky. Asociácia je najaktívnejšia v Trnavskom kraji, kde realizuje projekt zameraný na výpočet Indexu spoločenského pokroku (Social Progress Index – SPI) na úrovni okresov s cieľom zlepšiť verejnú politiku na základe výsledkov Indexu.

Social Progress Imperative

Poslaním organizácie Social Progress Imperative je využívať údaje na ovplyvňovanie politik a investícií, aby lepšie slúžili všetkým ľuďom, obzvlášť tým najchudobnejším, a to prostredníctvom zlepšenia globálneho spoločenského pokroku. Social Progress Imperative spolupracuje s vedúcimi predstaviteľmi všetkých sektorov – vládneho, podnikateľského, ako aj sektoru a občianskej spoločnosti – s cieľom uspokojiť naliehavé potreby komunit a vybaviť ich správnymi informáciami na riešenie naliehavých globálnych výziev, akými sú napríklad COVID-19 a zmena klímy. Organizácia Social Progress Imperative vyvíja nástroje založené na údajoch, ktoré merajú, či ľudia majú to, čo potrebujú na prosperitu, od základných potrieb, akými sú primerané prístrešie, dobrá výživa a pocit bezpečia, až po to, či sa s nimi zaobchádza rovnako bez ohľadu na pohlavie, rasu alebo sexuálnu orientáciu, aby pomohla zlepšiť kvalitu života pre všetkých. Od Európskej únie cez Indiu až po Brazíliu a ďalšie krajiny, organizácia Social Progress Imperative podnietila vznik miestnych akčných sietí spájajúcich vládny a podnikateľský sektor, akademickú obec a organizácie občianskej spoločnosti, ktoré sa zaviazali využívať Index spoločenského pokroku ako nástroj na transformáciu spoločností a zlepšenie života ľudí.

Pre viac informácií navštívte stránku www.socialprogress.sk alebo kontaktujte Adnana Almaksusa na adnan.almaksus@gmail.com alebo Jaromíra Harmáčka na jharmacek@socialprogress.org.

Autori: Jaromír Harmáček, Miroslav Syrovátka, Daniel Škultéty, Petra Krylová
Originál textu bol vytvorený v angličtine. Preložila Andrea Millington.

Bratislava, 2021

Obsah

Úvod	4
Čo je Index spoločenského pokroku	6
Index spoločenského pokroku pre okresy Trnavského kraja na Slovensku.....	11
Geografické a časové pokrytie	12
Výpočet indexu	12
1) Výber ukazovateľov a zber údajov	12
2) Riešenie chýbajúcich hodnôt	15
3) Transformácia údajov.....	16
4) Agregovanie a škálovanie.....	17
5) Vyhodnotenie vhodnosti.....	18
Scorecards: Relatívna výkonnosť okresov	20
Záver	21
Zoznam použitej literatúry	22
Príloha A: Ukazovatele nezahrnuté do konečného rámca.....	23
Príloha B: Váhy.....	26
Príloha C: Najlepší a najhorší scenár	28
Príloha D: Porovnateľné skupiny.....	29
Príloha E: Informačné hárky o ukazovateľoch	29

Úvod

Tvorba verejných politík by mala vychádzať zo spoľahlivých údajov a štatistík. V súčasnosti majú verejné politiky tendenciu odrážať politickú agendu alebo sú vytvárané na základe rôznych motívov, ktoré nie sú založené na faktoch. Nedostatok informácií pri rozhodovaní, nedostatok dostupných údajov alebo obmedzená schopnosť využívať fakty pre lepšie verejné politiky majú za následok nekvalifikované rozhodnutia a slabú výkonnosť týchto politík.

Oficiálne inštitúcie vrátane Štatistického úradu Slovenskej republiky by mali mať proaktívnejší prístup k zberu údajov pre rozhodovanie a spoľahlivo ich interpretovať pomocou moderných štatistických metód. Napriek snahám o zvýšenie transparentnosti a nedávnomu vzniku nových analytických útvarov na viacerých ministerstvách je hlavnou nevýhodou oficiálnych zdrojov nedostatok otvorených údajov vhodne zdieľaných s verejnosťou, ktorá by sa mohla podieľať na ich analýzach a poskytovať tak spätnú väzbu, napríklad prostredníctvom dátovej žurnalistiky.

Výhody „dátovo orientovanej“ verejnej správy sú mnohé. Ide napríklad o:

- adresnejšie a výkonnejšie verejné politiky,
- lepšie služby na základe poznatkov získaných od verejnosti a
- efektívnejšie a účinnejšie verejné inštitúcie na štátnej, regionálnej a miestnej úrovni.

Súčasný spôsob porovnávania účinnosti verejnej politiky a pokroku sa obmedzuje na ekonomické faktory a objem HDP. Hospodársky rozvoj však automaticky nezaručuje spoločenský pokrok. Rast HDP zvyčajne prináša výrazné zlepšenie prístupu k pitnej vode, hygienickým zariadeniam, gramotnosti a základnému vzdelávaniu. V priemere však napríklad osobná bezpečnosť v krajinách so stredne vysokými príjmami nie je lepšia ako v krajinách s nízkymi príjmami. Príliš veľa ľudí, bez ohľadu na svoj príjem, žije bez možnosti plne využívať svoje ľudské práva a prekonať diskrimináciu alebo dokonca násilie na základe pohlavia, náboženstva, etnického pôvodu alebo sexuálnej orientácie.

„HDP je nástroj merania vynájdený v dvadsiatom storočí na riešenie výziev dvadsiateho storočia. V dvadsiatom prvom storočí čelíme novým výzvam: starnutie obyvateľstva, obezita, zmena klímy atď. Na úspešné riešenie týchto výziev potrebujeme nové nástroje merania a nové spôsoby hodnotenia pokroku“ (Green, 2014).

Výpočet a interpretácia Indexu spoločenského pokroku pre okresy Trnavského kraja poskytne nový pohľad na to, na základe čoho možno tvoriť verejné politiky na

regionálnej úrovni. Táto správa vysvetľuje vôbec prvú aplikáciu SPI na úrovni okresov na Slovensku: opisuje rámec Indexu spoločenského pokroku, ako aj potrebné metodické kroky na výpočet indexu. Poskytuje tiež výsledky toho, aký je index štatisticky robustný, a podrobný opis všetkých ukazovateľov zahrnutých v jeho rámci.

Čo je Index spoločenského pokroku

Index spoločenského pokroku je zložený index predstavujúci prvý komplexný rámec na meranie spoločenského pokroku, ktorý je nezávislý od tradičných ekonomických ukazovateľov, ale zároveň ich dopĺňa. Index sa zameriava na to, čo je pre spoločnosť a ľudí dôležité, a to tým, že im poskytuje nástroje na lepšie pochopenie a využitie príležitostí a stavebných prvkov na zlepšenie a udržanie kvality svojho života, ako aj na vytvorenie podmienok na dosiahnutie svojho plného potenciálu.

Tento Index, vyvinutý v spolupráci s tímom vedcov pod vedením profesora Michaela E. Portera z Harvard Business School, využívajú vedúci predstavitelia štátov a miest naprieč Latinskou Amerikou a Generálne riaditeľstvo Európskej komisie pre regionálnu a mestskú politiku na stanovenie agendy, tvorbu politík, stanovenie priorít pri mobilizácii zdrojov a meranie dosahu.

Index poskytuje podrobný a akcieschopný obraz toho, čo je pre ľudí najdôležitejšie bez ohľadu na ich majetok. Vytvára spoločné chápanie toho, ako sa komunite darí v otázkach, ktoré sú dôležité pre všetky spoločnosti, či už bohaté alebo chudobné. Ako doplnok k tradičným meradlám ekonomickej výkonnosti, akým je napríklad príjem, Index spoločenského pokroku umožňuje lepšie pochopiť obojsmerný vzťah medzi ekonomickým ziskom a spoločenským pokrokom. Jeho jedinečný rámec ponúka systematický a empirický základ pre vlády, podniky, občiansku spoločnosť a komunity, ktorý im umožňuje stanoviť priority v oblasti sociálnych a environmentálnych otázok a porovnávať výkonnosť s inými krajinami, regiónmi, mestami a komunitami s cieľom formovať a presadzovať verejné politiky a investície, ako aj rozhodnutia podnikov a komunít.

Index spoločenského pokroku, ktorý vedie skupina akademických a politických expertov, sa riadi koncepčným rámcom, ktorý definuje spoločenský pokrok, ako aj jeho kľúčové prvky. V tomto kontexte je spoločenský pokrok definovaný ako **„schopnosť spoločnosti uspokojovať základné ľudské potreby svojich občanov, vytvárať stavebné prvky, ktoré umožňujú občanom a komunitám zvyšovať a udržiavať kvalitu svojho života, a vytvárať podmienky na to, aby všetci jednotlivci mohli naplno rozvinúť svoj potenciál“**.

Index spoločenského pokroku je vybudovaný na základe rámca, ktorý pozostáva z troch štrukturálnych prvkov: dimenzií, komponentov a ukazovateľov.

- Dimenzie predstavujú široké koncepčné kategórie, ktoré definujú spoločenský pokrok:
  - **Dimenzia Základné ľudské potreby** posudzuje schopnosť občanov prežiť s primeranou výživou a základnou lekárskou starostlivosťou,

čistou vodou, sanitáciou, primeraným prístreškom a osobnou bezpečnosťou. Tieto potreby stále nie sú uspokojené v mnohých rôznorodých krajinách a v prosperujúcejších krajinách sú často neúplné.

- **Dimenzia Základy blahobytu** zachytáva, či spoločnosť ponúka občanom stavebné prvky na zlepšenie ich života, ako je získanie základného vzdelania, získavanie informácií a prístup ku komunikácii, využívanie moderného systému zdravotnej starostlivosti a život v zdravom prostredí.
- **Dimenzia Príležitosti** zaznamenáva, či majú občania právo a príležitosť slobodne sa rozhodovať. Osobné práva, osobná sloboda a voľba, tolerancia a inklúzia, ako aj prístup k pokročilejšiemu vzdelávaniu prispievajú k úrovni príležitostí v danej spoločnosti.
- Každá dimenzia zahŕňa štyri komponenty – odlišné, ale súvisiace koncepty, ktoré spolu tvoria Rámec Indexu spoločenského pokroku (obrázok 1 nižšie).
- Každý komponent sa skladá z ukazovateľov, ktoré merajú čo najviac platných aspektov daného komponentu.

Obrázok 1: Rámec Indexu spoločenského pokroku

Základné ľudské potreby	Základy blahobytu	Príležitosti
Výživa a základná lekárska starostlivosť	Prístup k základnému vzdelávaniu	Osobné práva
Voda a sanitácia	Prístup k informáciám a komunikácii	Sloboda osobnej voľby
Prístrešky	Zdravie	Inkluzívna spoločnosť
Osobná bezpečnosť	Kvalita životného prostredia	Prístup k pokročilejšiemu vzdelávaniu

Zdroj: Social Progress Imperative (2021).

Tento vzájomne prepojený súbor faktorov predstavuje základné prvky, ktoré spoločne vytvárajú danú úroveň Indexu spoločenského pokroku. Metodika umožňuje meranie každého komponentu a každej dimenzie a poskytuje celkové skóre a poradie.

Spomínané tri dimenzie a dvanásť komponentov Rámca spoločenského pokroku spolu tvorí nosný pilier Indexu spoločenského pokroku. Štruktúra pozostávajúca z dvanástich komponentov poskytuje usmernenia, zatiaľ čo otázky uvedené nižšie poskytujú prvú interpretačnú pomôcku pre každý komponent a pomáhajú identifikovať miestne relevantné údaje na jeho definovanie. Na pomoc pri riadení tohto procesu sa pri výbere kontextovo vhodných ukazovateľov pre každý z dvanástich komponentov používajú nasledujúce usmerňujúce otázky (obrázok 2).

Index sa výslovne zameriava na neekonomické aspekty výkonnosti. Na rozdiel od väčšiny iných meraní sa spoločenský pokrok v indexe považuje za odlišný od, hoci súvisiaci s tradičnými ekonomickými meradlami, ako napríklad príjem na obyvateľa.

Na rozdiel od toho iné indexy, ako napríklad Index ľudského rozvoja (vypracovaný Rozvojovým programom OSN – UNDP) alebo OECD Index lepšieho života, spájajú ekonomické a spoločenské ukazovatele. Cieľom SPI je využiť jasnú, ale prísnu metodiku, ktorá izoluje neekonomické dimenzie spoločenskej výkonnosti.

Obrázok 2: Usmerňujúce otázky Indexu spoločenského pokroku

Zdroj: Social Progress Imperative (2021).

Index aplikuje súbor **unikátnych princípov nastavenia**, ktoré umožňujú exkluzívnu analýzu spoločenského pokroku a pomáhajú Indexu odlíšiť sa od ostatných indexov:

Len sociálne a environmentálne ukazovatele: Hoci je hospodársky rozvoj vo všeobecnosti prospešný pre spoločenský pokrok, nestačí na úplné zachytenie blahobytu spoločností a niektoré druhy hospodárskeho rozvoja môžu spoločenský pokrok dokonca znížiť. Tento vzťah je komplexný: spoločenský pokrok môže byť hnacou silou hospodárskeho pokroku, ale môže byť aj hospodárskym pokrokom sám poháňaný. Preto je potrebné merať spoločenský pokrok priamo, bez kombinovania hospodárskej výkonnosti. Kľúčovým princípom každého Indexu spoločenského pokroku je preto výlučné a priame meranie spoločenského pokroku, a nie využívanie ekonomických zástupných ukazovateľov alebo kombinovanie ekonomických a sociálnych premenných.

Výsledky, nie vstupy: Existujú dve široké kategórie koncepčne ucelených metódik tvorby indexov: indexy vstupov a indexy výsledkov. Oba môžu pomôcť krajinám porovnať ich pokrok, ale robia to veľmi odlišným spôsobom. Indexy vstupov merajú

politické rozhodnutia alebo investície krajiny, o ktorých sa predpokladá alebo vie, že vedú k dôležitému výsledku. Napríklad v oblasti konkurencieschopnosti môže index vstupov merať investície do ľudského kapitálu alebo základného výskumu. Indexy výsledkov priamo merajú výsledky investícií. Index spoločenského pokroku bol navrhnutý ako index výsledkov. Index meria vlastnú skúsenosť skutočných ľudí bez ohľadu na vynaložené úsilie alebo schopnosť priniesť zmenu. Vzhľadom na to, že existuje viacero odlišných aspektov spoločenského pokroku, z ktorých každý je merateľný rôznymi spôsobmi, bol Index spoločenského pokroku navrhnutý tak, aby agregoval a syntetizoval viaceré merania výsledkov koncepčne konzistentným a transparentným spôsobom, ktorý bude významný aj pre porovnávanie pokroku pre subjekty s rozhodovacou právomocou.

Holistický a relevantný pre všetky komunity: Viacrozmerné meradlo spoločenského pokroku, ktoré zahŕňa mnohé vzájomne súvisiace aspekty prosperujúcich spoločností na celom svete. Cieľom Indexu spoločenského pokroku je byť praktickým nástrojom pre subjekty s rozhodovacou právomocou v ktorejkoľvek krajine bez ohľadu na úroveň jej rozvoja. Na národnej úrovni Index spoločenského pokroku napĺňa túto ponúkanú hodnotu tým, že prehľbuje naše chápanie vzťahu medzi spoločenským pokrokom a hospodárskym rastom a navrhuje veľmi relevantný nástroj na zdôraznenie silných a slabých stránok na úrovni jednotlivých komponentov a ukazovateľov s využitím porovnateľných skupín na základe HDP. Napriek tomu to, čo je dôležité na národnej úrovni na porovnávanie krajín medzi sebou, nemusí byť dôležité pre politické diskusie v danej krajine. Napríklad tuberkulóza nie je problémom v amazonskom regióne, ale malária áno. Tento príklad znázorňuje, ako môže budovanie indexov na nižšej ako národnej úrovni zachovaním štruktúry dvanástich komponentov Indexu spoločenského pokroku a prispôbením ukazovateľov, ktoré sa majú sledovať a na ktoré sa má zamerať, zvýšiť schopnosť Rámca spoločenského pokroku podporiť relevantné a včasné politické diskusie v každej krajine v každom štádiu rozvoja.

Akcieschopný: Index má za cieľ byť praktickým a dostatočne špecifickým nástrojom, aby pomohol vedúcim predstaviteľom a odborníkom vo vláde, podnikateľskej sfére a občianskej spoločnosti porovnávať výkonnosť a implementovať politiky a programy, ktoré urýchlia spoločenský pokrok. Na národnej úrovni Index spoločenského pokroku napĺňa túto ponúkanú hodnotu tým, že sa zameriava na granularitu modelu. Každý komponent predpokladá zásadnú oblasť ľudského blahobytu. A každý ukazovateľ v sebe zahŕňa potenciálny „vstupný bod“ a „explicitný cieľ“ pre verejnú politiku. Tvorba indexov na nižšej ako národnej úrovni s miestnymi sieťami posilní akcieschopnosť rámca spoločenského pokroku, ak je proces rozčlenenia a prispôbenia indexu podporený aj silnou politickou vôľou okolo spoločensky legitímnych cieľov. Praktický nástroj, ktorý pomôže vedúcim predstaviteľom a osobám s rozhodovacími právomocami vo vláde, podnikateľskej sfére a občianskej spoločnosti realizovať politiky a programy, ktoré budú hnacou silou rýchlejšieho spoločenského pokroku.

Úspech Globálneho indexu spoločenského pokroku viedol k zvýšenému dopytu po indexoch na nižšej ako národnej úrovni s cieľom riešiť potrebu väčšej akcieschopnosti; potrebu spraviť index relevantným pre všetky krajiny na všetkých úrovniach rozvoja a na akejkoľvek geografickej úrovni; a potrebu vytvoriť spoločné jazyky a zosúladiť intervencie. V dôsledku toho miestne zainteresované strany na celom svete vyvinuli inovatívne iniciatívy na vytvorenie relevantných a konzistentných indexov spoločenského pokroku na makroúrovni (národnej), mezoúrovni (regionálnej, obecnej) a mikroúrovni (komunitnej, organizačnej) s cieľom ovplyvniť proces politického rozhodovania a rozhábať spoločenský pokrok na celom svete.

Index spoločenského pokroku pre okresy Trnavského kraja na Slovensku

Index spoločenského pokroku pre okresy Trnavského kraja sa riadi logikou Indexu spoločenského pokroku, ako aj jeho kľúčovými princípmi a metodikou. V súlade s tým používa rovnaký rámec úrovni dimenzií a komponentov ako globálny Index spoločenského pokroku a všade, kde to bolo možné, bola snaha o zrkadlenie ukazovateľov. Aplikácia SPI na nižšej než národnej úrovni však ponúka možnosť prispôbiť ukazovatele nad rámec toho, čo ponúka globálny index, a zároveň sa stále udržať v medziach rámca SPI. Preto boli zahrnuté miestne relevantné a vhodné ukazovatele.

Výsledný Rámec Indexu spoločenského pokroku pre okresy Trnavského kraja zahŕňa 45 ukazovateľov, ako je znázornené na obrázku 3.

Obrázok 3: Index spoločenského pokroku: okresy Trnavského kraja, Slovensko

Základné ľudské potreby	Základy blahobytu	Príležitosti
Výživa a základná lekárska starostlivosť Dojčenská úmrtnosť Predčasné úmrtia Hospitalizácie Stredná dĺžka života pri narodení (muži) Voda a sanitácia Prístup k verejnému vodovodu Napojenie na verejnú kanalizačnú sieť Čistenie vôd v segregovaných osidleniach Prístrešky Príspevky na bývanie Obyvatelia v segregovaných osidleniach Veľkosť domácností v segregovaných osidleniach Osobná bezpečnosť Vážne dopravné nehody Objasnenosť násilných trestných činov Násilné trestné činy Objasnenosť majetkových trestných činov	Pristup k základnému vzdelávaniu Úspešnosť v testovaní T9 z matematiky Úspešnosť v testovaní T9 z SJL Úspešnosť v testovaní T5 z matematiky Deti v materských školách Pristup k informáciám a komunikácii Užívatelia knižnic Prístup k internetu Prístup k vysokorychlostnému internetu Pokrytie internetom Zdravie Liečeni užívatelia drog Úmrtnosť na choroby obehovej sústavy Úmrtnosť na nádorové ochorenia Samovraždy a samovražedné pokusy Index orálneho zdravia Kvalita životného prostredia Emisie tuhých znečisťujúcich látok Emisie SO ₂ Emisie NO _x Recyklácia komunálneho odpadu	Osobné práva Dĺžka konaní na okresných súdoch Volebná účasť v krajských voľbách Volebná účasť v komunálnych voľbách Ženy vo vedení obcí Ženy v obecných zastupiteľstvách Sloboda osobnej voľby Index umelej potratovosti Tehotenstvo mladistvých Nezamestnanosť mladých Inkluzívna spoločnosť Dávky v hmotnej núdzi Dlhodobá nezamestnanosť Rodová disparita miezd Pristup k pokročilejšiemu vzdelávaniu Vysokoškolski študenti Úspešnosť v maturitách z AJ Úspešnosť v maturitách zo SJL

Zdroj: Autori. Poznámka: *Dĺžka konaní na okresných súdoch* sa týka rodinných prípadov.

Geografické a časové pokrytie

Index sa počíta pre všetkých sedem okresov Trnavského kraja. Tieto okresy sú nasledovné:

- Dunajská Streda
- Galanta
- Hlohovec
- Piešťany
- Senica
- Skalica
- Trnava

Index pre okresy Trnavského kraja sa počíta za posledných päť rokov: 2016 – 2020, na základe dostupnosti údajov pre vybrané ukazovatele. Výsledky prezentované v súvisiacich správach ako najnovšie vždy odkazujú na rok 2020. Partneri projektu dúfajú, že Trnavský samosprávny kraj bude index pravidelne aktualizovať.

Výpočet indexu

Výpočet Indexu spoločenského pokroku zahŕňa tento viacstupňový proces:

- 1) Výber ukazovateľov a zber údajov.
- 2) Riešenie chýbajúcich hodnôt.
- 3) Transformácia údajov.
- 4) Agregovanie a škálovanie.
- 5) Vyhodnotenie vhodnosti.

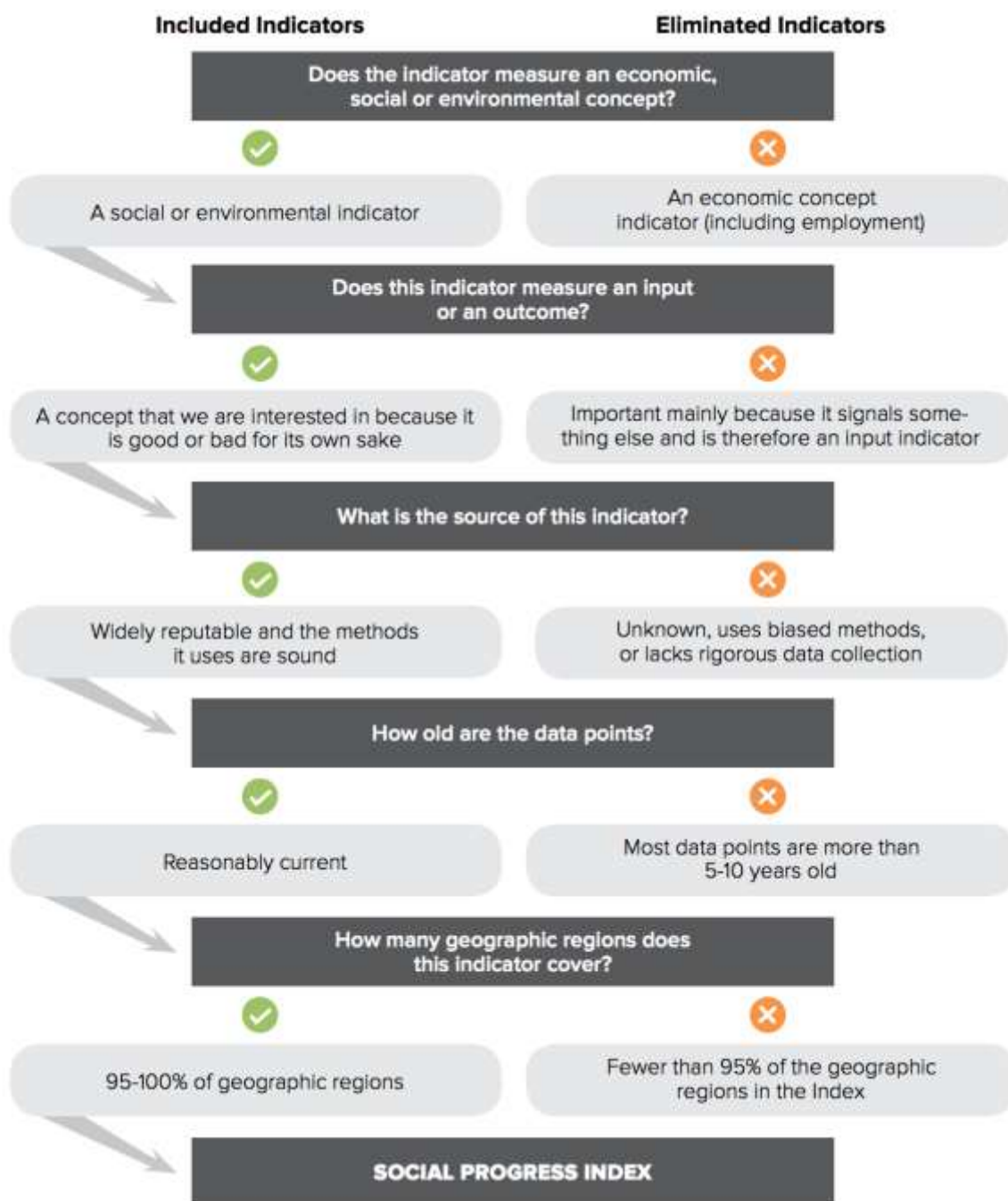
1) Výber ukazovateľov a zber údajov

Cieľom výskumníkov bolo zahrnúť čo najvhodnejšie a najrelevantnejšie ukazovatele odrážajúce skutočnú vlastnú skúsenosť ľudí žijúcich v uvedených siedmich okresoch Trnavského kraja na Slovensku. Ukazovatele, ktoré boli použité v konečnom rámci, boli vybrané podľa všeobecných princípov nastavenia SPI: neekonomické, orientované na výsledky, relevantné pre všetky jednotky pozorovania a akcieschopné. Okrem toho boli ukazovatele preskúmané s cieľom zabezpečiť ich vhodné načasovanie, relevantnosť a technickú robustnosť. Všeobecný proces výberu ukazovateľov sa riadil diagramom výberu ukazovateľov pre Index spoločenského pokroku, ktorý je zobrazený na obrázku 4 nižšie.

Dostupnosť ukazovateľov a údajov na úrovni okresov na Slovensku nie je ideálna. Pre niektoré koncepty vo všeobecnosti existujú lepšie ukazovatele, avšak údaje pre takéto

ukazovatele na úrovni okresov neexistovali. Niektoré ukazovatele neboli k dispozícii pre každý okres. Ako príklad možno uviesť ukazovateľ *Dĺžka konaní na okresných súdoch*, keďže v okrese Hlohovec sa nenachádza okresný súd. Preto okres Hlohovec získal rovnakú hodnotu ako okres Trnava, ktorý vybavuje aj agendu Hlohovca. Rovnako to bolo aj v prípade troch ukazovateľov v komponente Osobná bezpečnosť (*Násilné trestné činy*, *Objasnenosť násilných trestných činov*, *Objasnenosť majetkových trestných činov*), v ktorých okresy Hlohovec a Piešťany získali rovnakú hodnotu ako okres Trnava, keďže pre tieto dva okresy neexistujú samostatné štatistiky trestnej činnosti (sú zahrnuté v štatistikách okresu Trnava). Existuje tiež jeden ukazovateľ, ktorý je pre každý okres konštantný v čase (*Veľkosť domácnosti v segregovaných osídleniach*). Vo všeobecnosti bolo pre niektoré komponenty SPI kriticky náročné získať ukazovatele a údaje – platí to najmä pre komponenty Voda a sanitácia a Prístrešky.

Obrázok 4: Diagram výberu ukazovateľov

Zdroj: Social Progress Imperative (2021).

Zoznam ukazovateľov, o ktorých použití sa uvažovalo, ale ktoré napokon neboli zahrnuté do konečnej podoby indexu, je uvedený v prílohe A. Podrobné informácie o jednotlivých ukazovateľoch zahrnutých do Indexu – tzv. „Informačné hárky o ukazovateľoch“ – sú uvedené v rozsiahlej prílohe E. Všetky ukazovatele zahrnuté do SPI pre Trnavský kraj boli zostavené z oficiálnych zdrojov. Preto boli použité len dôveryhodné zdroje.

2) Riešenie chýbajúcich hodnôt

Údaje pre väčšinu ukazovateľov boli k dispozícii aspoň za päť rokov zo šesťročného obdobia 2015 – 2020. Z toho dôvodu a vzhľadom na to, že na výpočet indexu pomocou štandardnej metodiky SPI sme potrebovali aspoň 30 pozorovaní (okresy × roky), sme sa rozhodli vypočítať index za päť rokov pokrývajúcich obdobie 2016 – 2020. V prvom kroku boli všetky ukazovatele zosúladené tak, aby ich posledným rokom bol rok 2020. To znamenalo, že v prípade niektorých ukazovateľov sa celý ich časový rad posunul o jeden rok dopredu (t. j. z rokov 2015 – 2019 na roky 2016 – 2020). Hoci takýto prístup nie je ideálny, ide o štandardný postup vykonávaný v rámci výpočtu globálneho Indexu spoločenského pokroku. Tento uvedený prístup bol prijatý v prípade nasledujúcich ukazovateľov:

- Stredná dĺžka života pri narodení (muži)
- Napojenie na verejnú kanalizačnú sieť
- Prístup k verejnemu vodovodu
- Úspešnosť v testovaní T9 z matematiky
- Úspešnosť v testovaní T9 zo SJL
- Úspešnosť v testovaní T5 z matematiky
- Užívatelia knižníc¹
- Emisie tuhých znečisťujúcich látok
- Emisie SO₂
- Emisie NO_x
- Rodová disparita miezd
- Úspešnosť v maturitách z AJ
- Úspešnosť v maturitách zo SJL

Zosúladenie posledného roku údajov na rok 2020 sa uplatnilo aj v prípade nasledujúcich dvoch ukazovateľov pochádzajúcich z Atlasov rómskych komunit: *Čistenie vôd v segregovaných osídleniach* a *Obyvatelia v segregovaných osídleniach*. Keďže údaje pre tieto dva ukazovatele boli k dispozícii len za dva roky, keď boli atlasy uverejnené, zvyšné údaje medzi týmito dvoma rokmi boli imputované pomocou metódy lineárnej interpolácie. Jeden ďalší ukazovateľ z tohto zdroja, a to *Veľkosť domácnosti v segregovaných osídleniach*, bol vytvorený len na základe hodnôt z roku 2019. Preto sa v prípade tohto ukazovateľa opakovali rovnaké hodnoty počas celého časového obdobia pre každý okres.

---

¹ V prípade *Užívatel'ov knižníc* boli údaje získané len za štyri roky (2016 – 2019). Po posunutí celého časového radu o jeden rok (na roky 2017 – 2020) boli údaje za prvý rok použité aj pre rok 2016.

Osobitný prístup sa uplatnil aj v prípade ukazovateľov odrážajúcich výsledky volieb. Výsledky posledných volieb sa používali opakovane, kým neboli k dispozícii výsledky nových volieb. Tento prístup sa použil v prípade nasledujúcich ukazovateľov:

- Volebná účasť v krajských voľbách
- Volebná účasť v komunálnych voľbách
- Ženy vo vedení obcí
- Ženy v obecných zastupiteľstvách

3) Transformácia údajov

Po prvé, hoci rozloženie niektorých ukazovateľov malo ďaleko od ideálneho (t. j. takého, ktoré podporuje normálne rozloženie), rozhodli sme sa neaplikovať na údaje žiadnu logaritmickú transformáciu. Namiesto toho sme obmedzili okrajové hodnoty niektorých ukazovateľov, aby sme znížili náhly pokles alebo nárast v ich rozložení. Obmedzenie dystopických hodnôt bolo aplikované v prípade nasledujúcich ukazovateľov:

- Dojčenská úmrtnosť
- Príspevky na bývanie
- Emisie SO₂
- Emisie NO_x
- Dĺžka konaní na okresných súdoch
- Index umelej potratovosti
- Dávky v hmotnej núdzi
- Dlhodobá nezamestnanosť

Podobne boli obmedzené aj utopické hodnoty v prípade nasledujúcich ukazovateľov:

- Hospitalizácie
- Vysokoškolskí študenti

Po druhé, niektoré ukazovatele, ako napríklad miera kriminality alebo nehodovosti v komponente Osobná bezpečnosť, bolo potrebné zaznamenávať ako podiel na 1000 obyvateľov okresov (a niektoré ďalšie ako podiel alebo percento obyvateľstva v okresoch), aby boli údaje porovnateľné medzi jednotlivými okresmi.

Po tretie, keďže všetky ukazovatele sa merajú v iných jednotkách, je dôležité ich **štandardizovať**, aby boli porovnateľné. V opačnom prípade by sa mohlo zdať, že premenná, ktorá má relatívne menšiu variabilitu, ale meria sa vo väčšom rozsahu v porovnaní s inými premennými, má oveľa väčšiu variabilitu, než akú v skutočnosti má. Štandardizácia pomáha vyriešiť tento problém tým, že ukazovatele robí bezjednotkovými, keďže ich preškáluje s priemerom rovným nule a štandardnou odchýlkou rovnou jednej.

Napokon boli ukazovatele negatívne súvisiace so spoločenským pokrokom (t. j. také, pri ktorých vyššie hodnoty znamenali horšiu výkonnosť – napríklad ukazovatele odrážajúce úmrtnosť) obrátené tak, aby merali veci pozitívne.

4) Agregovanie a škálovanie

V prípade SPI pre okresy Trnavského kraja výskumný tím uplatnil prístup aritmetického priemeru (t. j. jednoduchého priemeru) k agregovaniu, ktorý použitím aritmetického priemeru spája (agreguje) štyri komponenty v rámci každej dimenzie do jedného skóre celej dimenzie a všetky dimenzie do celkového skóre indexu.

Index spoločenského pokroku používa na výpočet váh ukazovateľov v rámci komponentu analýzu hlavných komponentov (PCA).² Zoznam váh je uvedený v prílohe D. Žiadne ukazovatele nemajú menšiu ako ideálnu váhu.

Hodnoty komponentov sa vypočítajú súčtom vážených skóre podľa nasledujúceho vzorca:

$$\text{Komponent}_s = \sum (w_i * \text{ukazovateľ})$$

Na výpočet **skóre komponentov** Index transformuje hodnoty ukazovateľov na stupnicu od 0 do 100. To sa vykonáva výpočtom skóre pomocou najlepších a najhorších scenárov, ktoré sú definované na úrovni ukazovateľov podľa želaných alebo teoreticky možných horných a spodných hraníc. Najhoršie a najlepšie scenáre sú uvedené v prílohe C.

Táto metóda zvyšuje porovnateľnosť, ako aj komplexnosť celého súboru údajov. Na výpočet sa používa nasledujúci vzorec:

$$\frac{X_j - \text{Najhorší scenár}}{\text{Najlepší scenár} - \text{Najhorší scenár}}$$

Kde X_j predstavuje nespracované hodnoty.

Skóre každej **dimenzie** sa potom považuje za priemer jej štyroch komponentov.

Celkové skóre **Indexu** je aritmetickým priemerom všetkých troch dimenzií.

---

² Analýza hlavných komponentov je viacrozmerná metóda, ktorá bola vyvinutá na začiatku 20. storočia na účely agregovania informácií. Výpočty boli vykonané v programe STATA pomocou príkazu „factor, pcf“.

5) Vyhodnotenie vhodnosti

Proces výberu ukazovateľov zahŕňa zaradenie ukazovateľov, ktoré najlepšie opisujú koncepciu každého komponentu a sú navzájom koncepčne prepojené. Prísnosť metodiky Indexu spoločenského pokroku je posilnená posudzovaním viacerých aspektov ich vzájomnej vhodnosti. Najprv sa na testovanie základných faktorov medzi súborom vybraných ukazovateľov v každom komponente použije prieskumná faktorová analýza. V tomto procese sa odstránia ukazovatele, ktoré sú štatisticky nezlučiteľné.

Okrem toho metodika Indexu spoločenského pokroku zahŕňa vyhodnotenie vzájomnej vhodnosti jednotlivých ukazovateľov prostredníctvom výpočtu Cronbachovej alfy pre každý komponent. Alfou vyvinul Lee Cronbach v roku 1951 s cieľom umožniť meranie vnútornej konzistencie; vyjadruje sa ako číslo medzi 0 a 1 (Tavakol a Dennick, 2011). Vnútna konzistencia opisuje mieru, do akej všetky položky v teste merajú tú istú koncepciu alebo konštrukt, a teda súvisí so vzájomnou prepojenosťou položiek v rámci daného testu. Odborníci sa zvyčajne riadia pravidlom, že hodnota alfy by mala byť vyššia ako 0,7 pre akékoľvek logické zoskupenie premenných (Cortina, 1993). Hodnoty alfy sú uvedené v tabuľke 2.

Tabuľka 2: Hodnoty alfy

	Komponent	Cronbachova alfa
Základné ľudské potreby	Výživa a základná lekárska starostlivosť	0,77
	Voda a sanitácia	0,72
	Prístrešky	0,69
	Osobná bezpečnosť	0,70
Základy blahobytu	Prístup k základnému vzdelávaniu	0,93
	Prístup k informáciám a komunikácii	0,82
	Zdravie	0,73
	Kvalita životného prostredia	0,78
Príležitosti	Osobné práva	0,83
	Sloboda osobnej voľby	0,69
	Inkluzívna spoločnosť	0,70
	Prístup k pokročilejšiemu vzdelávaniu	0,74

Zdroj: Autori

Hodnota Cronbachovej alfy je o niečo nižšia ako 0,70 v prípade dvoch komponentov – Prístrešky a Sloboda osobnej voľby. Keďže sú však tieto hodnoty veľmi blízke hodnote 0,70 (v oboch prípadoch 0,69), nepovažujeme to za závažný nedostatok.

Po výpočte každého komponentu sa vyhodnotí vhodnosť pomocou Kaiser-Meyer-Olkinovej (KMO) miery adekvátnosti výberových dát. Táto miera vyjadruje podiel rozptylu medzi premennými, ktorý by mohol byť spoločným rozptylom. Index KMO sa pohybuje v rozmedzí od 0 do 1, pričom sa všeobecne používa pravidlo, že skóre KMO by malo byť vyššie ako 0,5 (Williams, Onsmann a Brown, 2010). Výsledky tejto analýzy sú uvedené v tabuľke 3.

Hodnota KMO je nižšia ako 0,50 v prípade jedného komponentu, a to Voda a sanitácia (0,44), čo je spôsobené najmä obmedzenosťou údajov v tomto komponente.

Tabuľka 3: Hodnoty KMO

	Komponent	Priemer KMO
Základné ľudské potreby	Výživa a základná lekárska starostlivosť	0,62
	Voda a sanitácia	0,44
	Prístrešky	0,50
	Osobná bezpečnosť	0,62
Základy blahobytu	Prístup k základnému vzdelávaniu	0,81
	Prístup k informáciám a komunikácii	0,76
	Zdravie	0,62
	Kvalita životného prostredia	0,73
Príležitosti	Osobné práva	0,68
	Sloboda osobnej voľby	0,66
	Inkluzívna spoločnosť	0,54
	Prístup k pokročilejšiemu vzdelávaniu	0,63

Zdroj: Autori

Scorecards: Relatívna výkonnosť okresov

Absolútne skóre nerozlišujú okresy na základe hospodárskeho rozvoja. V niektorých prípadoch je poučnejšie porovnať výkonnosť okresov s ich hospodársky porovnateľnými okresmi. Napríklad okres môže dosiahnuť nízke skóre v niektorých aspektoch spoločenského pokroku, ale jeho výkonnosť môže prevyšovať skóre okresov s podobnou úrovňou príjmov domácností. Naopak, okres s vysokými príjmami môže mať v niektorom komponente vysoké absolútne skóre, ale stále nedosahuje skóre typické pre porovnateľne bohaté okresy.

Z tohto dôvodu vypracovala organizácia Social Progress Imperative metodiku na hodnotenie silných a slabých stránok okresu na relatívnom, a nie absolútnom základe.

Na zobrazenie relatívnych výsledkov sa používajú tzv. scorecards (karty skóre). Scorecards na úrovni okresu zobrazujú podrobnú absolútnu a relatívnu analýzu okresu. Scorecards sú farebne odlišené, aby sa zvýraznili relatívne silné a slabé stránky.

Okrem toho bodovanie na stupnici 0 – 100 poskytuje skôr realistickú referenčnú hodnotu než abstraktné meradlo. Táto stupnica umožňuje sledovať absolútnu, nielen relatívnu výkonnosť okresov v priebehu času v každom komponente, dimenzii a celkovo v indexe.

Pri určovaní relatívnych silných a slabých stránok okresu je v prvom kroku potrebné identifikovať porovnateľnú skupinu. Skupinu ekonomicky porovnateľných okresov definujeme ako tri ďalšie okresy, ktoré sú danému okresu najbližšie v oblasti priemernej ročnej nominálnej mzdy (príloha D). Priemerná ročná nominálna mzda každého okresu sa porovná s každým ďalším okresom a do porovnávacej skupiny sa vyberú tri okresy s najmenším rozdielom na základe absolútnej hodnoty. Po vytvorení skupiny porovnávacích okresov sa výkonnosť okresu porovná s mediánom výkonnosti okresov v skupine. Ak je skóre okresu väčšie (alebo menšie) ako priemerná absolútna odchýlka od mediánu porovnávacej skupiny, považuje sa za silnú (alebo slabú) stránku. Skóre, ktoré sa nachádzajú v rámci jednej priemernej absolútnej odchýlky, sú v rozmedzí očakávaných výsledkov a nepovažujú sa ani za silné, ani za slabé stránky. Je tiež stanovená spodná hranica, takže prahové hodnoty nie sú nižšie ako v prípade chudobnejších okresov a minimálna vzdialenosť od mediánu k silnej stránke alebo od mediánu k slabej stránke je jeden bod.

Záver

Tvorba Indexu spoločenského pokroku pre okresy Trnavského kraja na Slovensku bola dlhodobým úsilím výskumného tímu Asociácie pre občiansku spoločnosť, podporovaného organizáciou Social Progress Imperative. Počas celého procesu tím zostavil a otestoval niekoľko iterácií indexu a konzultoval proces s kolegami z odvetvia i mimo neho. Napriek mnohým výzvam, ako napríklad nedostatok vhodných ukazovateľov a údajov alebo vhodnosť ukazovateľov, sú autori presvedčení, že predkladaný Index spoločenského pokroku pre okresy Trnavského kraja na Slovensku je robustným a dôveryhodným hodnotením spoločenského pokroku.

Index poskytne referenčné hodnoty, podľa ktorých sa môžu okresy v Trnavskom kraji porovnávať s ostatnými a identifikovať priority, ktoré je potrebné riešiť s cieľom dosiahnuť spoločenský pokrok. Index je zjednocujúcim nástrojom, ktorý prináša spoločný jazyk a chápanie toho, čo znamená spoločenský pokrok pre verejné a súkromné subjekty v regióne, ako aj pre jeho obyvateľov.

Zoznam použitej literatúry

Annoni, P. Dijkstra, L. and Hellman, T. (2016) The EU regional SPI: A measure of social progress in the EU regions, získané z http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/information/maps/methodological_note_eu_spi_2016.pdf

Cortina, J. M. (1993). What is coefficient alpha? An examination of theory and applications. *Journal of applied psychology*, 78(1), 98.

Green, M. (2014). *Michael Green: What the Social Progress Index can reveal about your country*. https://www.ted.com/talks/amanda_palmer_the_art_of_asking.

Social Progress Imperative (2021). *Social Progress Index 2021*. Získané z www.socialprogress.org

Tavakol, M., & Dennick, R. (2011). Making sense of Cronbach's alpha. *International journal of medical education*, 2, 53.

Príloha A: Ukazovatele nezahrnuté do konečného rámca

Dimenzia/komponent	Názov ukazovateľa	Zdroj	Dôvod vylúčenia
Základné ľudské potreby			
Výživa a základná lekárska starostlivosť	Priemerný vek osoby pri úmrtí	ŠÚ SR – DataCube	slabá koncepčná vhodnosť
	Zdravotná starostlivosť pre deti a dorast	NCZI	žiadna koncepčná vhodnosť – vstupný ukazovateľ
	Zdravotná starostlivosť pre dospelých	NCZI	žiadna koncepčná vhodnosť – vstupný ukazovateľ
	Zubno-lekárska starostlivosť	NCZI	žiadna koncepčná vhodnosť – vstupný ukazovateľ
	Perinatálna úmrtnosť	ŠÚ SR – DataCube	používa sa iný podobný ukazovateľ
	Dĺžka hospitalizácií	NCZI	používa sa iný podobný ukazovateľ
Voda a sanitácia	Spotreba pitnej vody v domácnostiach	ŠÚ SR – DataCube	slabá koncepčná vhodnosť, slabá štatistická vhodnosť
	Miera napojenia domácností na verejnú kanalizáciu a ČOV	ŠÚ SR – DataCube	používa sa iný podobný ukazovateľ
	Kvalita vody vo verejných vodovodoch	Vodohospodárske spoločnosti	nedostatočné údaje, žiadna štatistická vhodnosť
Prístrešky	Krízové bývanie	MPSVR SR	údaje za okresy nie sú k dispozícii
	Bytová výstavba	ŠÚ SR – DataCube	žiadna koncepčná vhodnosť – ekonomický ukazovateľ / vstupný ukazovateľ
	Obytná plocha	ŠÚ SR – DataCube	slabá koncepčná vhodnosť, slabá štatistická vhodnosť
Osobná bezpečnosť	Objasnenosť dopravných nehôd cestných	MVSR	slabá koncepčná vhodnosť
	Miera kriminality – majetkové trestné činy	MVSR	slabá štatistická vhodnosť
	Miera kriminality – úmyselné ublíženie trestné činy	MVSR	slabá štatistická vhodnosť
	Miera celkovej kriminality	MVSR	slabá štatistická vhodnosť
	Objasnenosť celkovej kriminality	MVSR	slabá štatistická vhodnosť
Základy blahobytu			
Prístup k základnému vzdelávaniu	Predčasné ukončenie školskej dochádzky	CVTI	slabá koncepčná vhodnosť, údaje nie sú k dispozícii

	Kvalita vzdelávania na ZŠ 5. ročník – SJL	NÚCEM	slabá štatistická vhodnosť
Prístup k informáciám a komunikácii	Vysokorýchlostný internet – celkové pokrytie	Úrad pre reguláciu elektronických komunikácií a poštových služieb	slabá štatistická vhodnosť
	Knižnice – aktívni užívatelia do 15 rokov	NOC	slabá štatistická vhodnosť
Zdravie	Stredná dĺžka života (Ž)	Infostat.sk	používa sa iný podobný ukazovateľ
	Úmrtnosť na srdcovo-cievne ochorenia	ŠÚ SR – DataCube	používa sa iný podobný ukazovateľ
	Poberatelia invalidných dôchodkov	ÚPSVR SR/MPSVaR	slabá koncepčná vhodnosť
Kvalita životného prostredia	Emisie základných znečisťujúcich látok – CO	NEIS	slabá štatistická vhodnosť
	Nakladanie s odpadom	Enviroportál.sk (CMS)	používa sa iný podobný ukazovateľ
	Nakladanie s komunálnym odpadom	Enviroportál.sk (CMS)	používa sa iný podobný ukazovateľ
	Emisie PM2,5	NEIS	údaje za okresy nie sú k dispozícii
	Emisie PM10	NEIS	údaje za okresy nie sú k dispozícii
	Environmentálne záťaž	Enviroportál.sk	nedostatočné údaje, žiadna štatistická vhodnosť
Príležitosti			
Osobné práva	Účasť občanov vo voľbách do NR SR	ŠÚ SR	slabá štatistická vhodnosť
	Účasť občanov vo voľbách prezidenta SR	ŠÚ SR	slabá štatistická vhodnosť
	Vyťaženosť Okresných súdov – obchodná agenda	MS SR	slabá štatistická vhodnosť
	Vyťaženosť Okresných súdov – trestná agenda	MS SR	slabá štatistická vhodnosť
	Vyťaženosť Okresných súdov – občianska agenda	MS SR	slabá štatistická vhodnosť
Sloboda osobnej voľby	Pracovné príležitosti	ÚPSVR SR	žiadna koncepčná vhodnosť – ekonomický ukazovateľ
	Dostupnosť zariadení sociálnych služieb pre seniorov	MPSVaR	slabá koncepčná vhodnosť, údaje nie sú k dispozícii
	Účasť na kultúrnych podujatiach	NOC	slabá koncepčná vhodnosť, údaje nie sú k dispozícii
Inkluzívna spoločnosť	Hate crime	ŠÚ SR	údaje nie sú k dispozícii
	Integrácia zdravotne znevýhodnených	ÚPSVR SR/MPSVaR	údaje za okresy Trnavského kraja nie sú k dispozícii
	Zamestnávanie cudzincov	ÚPSVR SR	slabá koncepčná vhodnosť, údaje nie sú k dispozícii

	Rozdiel v nezamestnanosti žien a mužov Inkluzívne vzdelávanie	ŠÚ SR – DataCube CVTI	slabá koncepčná vhodnosť údaje za okresy Trnavského kraja nie sú k dispozícii
Prístup k pokročilejšiemu vzdelávaniu	Kvalita vzdelávania na SŠ – matematika Ďalšie vzdelávanie Ďalšie vzdelávanie žien	NÚCEM CVTI CVTI	slabá štatistická vhodnosť slabá koncepčná vhodnosť, nie sú k dispozícii žiadne údaje slabá koncepčná vhodnosť, nie sú k dispozícii žiadne údaje

Príloha B: Váhy

Dimenzia/komponent	Ukazovatele	Váhy	Škálované váhy
Základné ľudské potreby			
Výživa a základná lekárska starostlivosť	Dojčenská úmrtnosť	0,23	0,18
	Predčasné úmrtia	0,34	0,27
	Hospitalizácie	0,31	0,25
	Stredná dĺžka života pri narodení (muži)	0,38	0,30
Voda a sanitácia	Prístup k verejnému vodovodu	0,41	0,34
	Napojenie na verejnú kanalizačnú sieť	0,48	0,39
	Čistenie vôd v segregovaných osídleniach	0,33	0,27
Prístrešky	Príspevky na bývanie	0,49	0,39
	Obyvatelia v segregovaných osídleniach	0,41	0,32
	Veľkosť domácností v segregovaných osídleniach	0,36	0,29
Osobná bezpečnosť	Vážne dopravné nehody	0,19	0,15
	Objasnenosť násilných trestných činov	0,38	0,29
	Násilné trestné činy	0,33	0,25
	Objasnenosť majetkových trestných činov	0,40	0,31
Základy blahobytu			
Prístup k základnému vzdelávaniu	Úspešnosť v testovaní T9 z matematiky	0,27	0,25
	Úspešnosť v testovaní T9 zo SJL	0,28	0,25
	Úspešnosť v testovaní T5 z matematiky	0,28	0,25
	Deti v materských školách	0,27	0,25
Prístup k informáciám a komunikácii	Užívatelia knižníc	0,22	0,18
	Prístup k internetu	0,34	0,28
	Prístup k vysokorýchlostnému internetu	0,33	0,27
	Pokrytie internetom	0,32	0,26
Zdravie	Liečenie užívateľa drog	0,27	0,19
	Úmrtnosť na choroby obehovej sústavy	0,23	0,16
	Úmrtnosť na nádorové ochorenia	0,27	0,19
	Samovraždy a samovražedné pokusy	0,30	0,21
	Index orálneho zdravia	0,34	0,24
Kvalita životného prostredia	Emisie tuhých znečisťujúcich látok	0,36	0,29
	Emisie SO ₂	0,33	0,27
	Emisie NO _x	0,36	0,29
	Recyklácia komunálneho odpadu	0,19	0,16
Príležitosti			
Osobné práva	Dĺžka konaní na okresných súdoch	0,18	0,14
	Volebná účasť v krajských voľbách	0,26	0,20
	Volebná účasť v komunálnych voľbách	0,27	0,21
	Ženy vo vedení obcí	0,26	0,20
	Ženy v obecných zastupiteľstvách	0,30	0,24
Sloboda osobnej voľby	Index umelej potratovosti	0,41	0,32
	Tehotenstvo mladistvých	0,42	0,33

	Nezamestnanosť mladých	0,44	0,35
Inkluzívna spoločnosť	Dávky v hmotnej núdzi	0,46	0,38
	Dlhodobá nezamestnanosť	0,48	0,39
	Rodová disparita miezd	0,27	0,23
Prístup k pokročilejšiemu vzdelávaniu	Vysokoškolskí študenti	0,35	0,29
	Úspešnosť v maturitách z AJ	0,43	0,35
	Úspešnosť v maturitách zo SJL	0,44	0,36

Príloha C: Najlepší a najhorší scenár

Dimenzia/komponent	Ukazovatele	Dystópia	Utópia
Základné ľudské potreby			
Výživa a základná lekárska starostlivosť	Dojčenská úmrtnosť	7,026	0,000
	Predčasné úmrtia	0,345	0,166
	Hospitalizácie	250,000	158,630
	Stredná dĺžka života pri narodení (muži)	68,320	77,410
Voda a sanitácia	Prístup k verejnému vodovodu	61,200	100,000
	Napojenie na verejnú kanalizačnú sieť	29,100	99,100
	Čistenie vôd v segregovaných osídleniach	1,000	0,000
Prístrešky	Príspevky na bývanie	5,734	1,000
	Obyvatelia v segregovaných osídleniach	37,184	1,933
	Veľkosť domácností v segregovaných osídleniach	9,000	3,500
Osobná bezpečnosť	Vážne dopravné nehody	1,562	0,465
	Objasnenosť násilných trestných činov	50,000	95,000
	Násilné trestné činy	150,150	50,000
	Objasnenosť majetkových trestných činov	30,000	80,000
Základy blahobytu			
Prístup k základnému vzdelávaniu	Úspešnosť v testovaní T9 z matematiky	33,000	75,000
	Úspešnosť v testovaní T9 zo SJL	33,000	75,000
	Úspešnosť v testovaní T5 z matematiky	33,000	75,000
	Deti v materských školách	0,500	0,950
Prístup k informáciám a komunikácii	Užívatelia knižníc	0,040	0,155
	Prístup k internetu	0,500	0,990
	Prístup k vysokorýchlostnému internetu	0,000	0,500
	Pokrytie internetom	0,750	1,000
Zdravie	Liečenie užívateľa drog	100,000	20,000
	Úmrtnosť na choroby obehovej sústavy	590,000	330,000
	Úmrtnosť na nádorové ochorenia	341,000	214,000
	Samovraždy a samovražedné pokusy	90,136	8,500
	Index orálneho zdravia	3,860	1,460
Kvalita životného prostredia	Emisie tuhých znečisťujúcich látok	0,124	0,000
	Emisie SO ₂	0,386	0,000
	Emisie NO _x	0,511	0,000
	Recyklácia komunálneho odpadu	0,000	75,000
Príležitosti			
Osobné práva	Dĺžka konaní na okresných súdoch	16,000	3,500
	Volebná účasť v krajských voľbách	11,720	49,220
	Volebná účasť v komunálnych voľbách	31,090	64,270
	Ženy vo vedení obcí	0,170	0,500
	Ženy v obecných zastupiteľstvách	0,201	0,500
Sloboda osobnej voľby	Index umelej potratovosti	30,000	5,000
	Tehotenstvo mladistvých	13,665	0,000

	Nezamestnanosť mladých	0,200	0,070
Inkluzívna spoločnosť	Dávky v hmotnej núdzi	11,740	2,000
	Dlhodobá nezamestnanosť	0,330	0,060
	Rodová disparita miezd	0,276	0,030
Prístup k pokročilejšiemu vzdelávaniu	Vysokoškolskí študenti	0,250	0,500
	Úspešnosť v maturitách z AJ	33,000	75,000
	Úspešnosť v maturitách zo SJL	33,000	75,000

Príloha D: Porovnateľné skupiny

Okres	Hospodársky porovnateľné okresy
Dunajská Streda	Galanta, Senica, Piešťany
Galanta	Dunajská Streda, Senica, Piešťany
Hlohovec	Piešťany, Skalica, Senica
Piešťany	Senica, Hlohovec, Dunajská Streda
Senica	Dunajská Streda, Galanta, Piešťany
Skalica	Trnava, Hlohovec, Piešťany
Trnava	Skalica, Hlohovec, Piešťany

Príloha E: Informačné hárky o ukazovateľoch

Stredná dĺžka života pri narodení (muži)

Klasifikácia

- Dimenzia: Základné ľudské potreby
- Komponent: Výživa a základná lekárska starostlivosť
- Označenie údajov: nbmc_lifexpmale

Definícia

- Ukazovateľ udáva počet rokov, ktorých by sa dožil novorodenec mužského pohlavia, ak by sa počas celého jeho života nezmenili modely úmrtnosti prevládajúce v čase jeho narodenia.

Odôvodnenie, obmedzenia a poznámky

- Stredná dĺžka života je široko používaný ukazovateľ, ktorý približuje zdravotný stav obyvateľstva.
- Jeho najbežnejším variantom je stredná dĺžka života pri narodení, ktorá odhaduje dĺžku života práve narodenej osoby. Keďže vychádza z prevládajúcich modelov úmrtnosti v danom roku (rokoch), líši sa od skutočnej priemernej dĺžky života kohorty narodenej v danom roku (rokoch). Ak miera úmrtnosti naďalej klesá, ako tomu v poslednom čase vo väčšine krajín je, stredná dĺžka života pri narodení podhodnocuje skutočnú dĺžku života každej danej kohorty.
- Stredná dĺžka života meria len dĺžku života, a preto nezahŕňa zdravotné znevýhodnenia, ktoré nemajú smrteľný charakter. Hoci niektoré ukazovatele spájajú kvantitu a kvalitu zdravia (napríklad tzv. zdravá dĺžka života – HALE), vysoko korelujú s (neupravenou) strednou dĺžkou života.
- Nemohli sme použiť celkovú strednú dĺžku života (bez ohľadu na pohlavie), pretože tieto údaje nie sú dostupné na úrovni okresov. Používame strednú dĺžku života mužov, pretože s ostatnými ukazovateľmi koreluje lepšie ako stredná dĺžka života žien.

Časové pokrytie

- 2011 – 2019; päťročné priemery (prekrývajúce sa obdobia)

Chýbajúce hodnoty a imputácie

- Údaje po roku 2019 neboli k dispozícii. Pre SPI 2016 sme použili údaje za roky 2011 – 2015, pre SPI 2017 údaje za roky 2012 – 2016 atď.

Zdroj(e) údajov

- Inštitút informatiky a štatistiky
(http://www.infostat.sk/vdc/sk/index.php?option=com_wrapper&view=wrapper&Itemid=54)

Predčasné úmrtia

Klasifikácia

- Dimenzia: Základné ľudské potreby
- Komponent: Výživa a základná zdravotná starostlivosť
- Označenie údajov: nbmc_prematdeath

Definícia

- Ukazovateľ meria podiel úmrtí mladších ako 65 rokov na celkovom počte úmrtí, vyjadrený na stupnici 0 – 1.

Odôvodnenie, obmedzenia a poznámky

- Ukazovateľ predčasných úmrtí dopĺňa strednú dĺžku života. Stredná dĺžka života meria očakávanú dĺžku života bez ohľadu na nerovnosti v úmrtnosti. Napríklad stredná dĺžka života 60 rokov môže vyplývať z toho, že každá osoba v populácii zomrie vo veku 60 rokov, ako aj z toho, že polovica populácie zomrie vo veku 20 rokov a druhá polovica vo veku 100 rokov.
- Rovnomernejšie rozdelenie úmrtnosti (t. j. rovnomernejšie rozdelenie rokov života) je vo všeobecnosti vhodnejšie. Vyšší podiel úmrtí nad 65 rokov na celkovom počte úmrtí zvyčajne naznačuje vyššiu rovnosť.
- Ukazovateľ nerozlišuje medzi úmrtiami, ktoré nastali vo veku do 65 rokov (rovnako je to v prípade úmrtí vo veku nad 65 rokov), t. j. nerozlišuje, či takéto úmrtia nastali v detstve alebo vo vyššom veku. Keď sa predčasná úmrtnosť definuje z hľadiska potenciálne stratených rokov života, úmrtia v mladšom veku majú väčšiu váhu ako úmrtia vo staršom veku.

Časové pokrytie

- 2016 – 2020

Chýbajúce hodnoty a imputácie

- Žiadne chýbajúce hodnoty

Zdroj(e) údajov

- Štatistický úrad Slovenskej republiky (<http://datacube.statistics.sk/>)

Vysokoškolskí študenti

Klasifikácia

- Dimenzia: Príležitosti
- Komponent: Prístup k pokročilejšiemu vzdelávaniu
- Označenie údajov: aae_vsstudenti

Definícia

- Ukazovateľ meria podiel vysokoškolských študentov na populácii vo veku 20 – 24 rokov, vyjadrený na stupnici 0 – 1.

Odôvodnenie, obmedzenia a poznámky

- Podiel vysokoškolských študentov na príslušnej populácii približuje prístup k vyššiemu vzdelávaniu. V krajinách, kde je prístup k základnému vzdelávaniu už vyrovnaný, je zvyšovanie prístupu k vyššiemu vzdelávaniu logickým ďalším krokom.
- Ukazovateľ nemeria prístup k vzdelávaniu priamo, t. j. z hľadiska rovnakých príležitostí. Ak má určitá skupina (napríklad na základe etnickej príslušnosti alebo pohlavia) nižší prístup k vzdelávaniu ako zvyšok populácie, ukazovateľ to priamo neodráža. Možno argumentovať, že ak je podiel vysokoškolákov relatívne vysoký, naznačuje to, že veľká časť príslušnej kohorty musí mať primeraný prístup k vyššiemu vzdelávaniu. Stále to však môže zastierať nízku mieru prístupu pre konkrétnu menšinovú skupinu.
- Štandardný ukazovateľ hrubého podielu zapísaných do terciárneho vzdelávania (ktorý nebol k dispozícii) zahŕňa okrem univerzít aj širšiu škálu typov vyššieho vzdelávania.

Časové pokrytie

- 2016 – 2020

Chýbajúce hodnoty a imputácie

- Žiadne chýbajúce hodnoty

Zdroj(e) údajov

- Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR (e-mail)
- Štatistický úrad Slovenskej republiky (<http://datacube.statistics.sk/>)

Užívatelia knižníc

Klasifikácia

- Dimenzia: Základy blahobytu
- Komponent: Prístup k informáciám a komunikácii
- Označenie údajov: aic_kniznice_all_pop

Definícia

- Ukazovateľ meria podiel aktívnych užívateľov knižníc na celkovej populácii, vyjadrený na stupnici 0 – 1.

Odôvodnenie, obmedzenia a poznámky

- Knižnice poskytujú prístup ku knihám a iným médiám, čím zabezpečujú prístup k vedomostiam a zábave.
- Hoci sú knihy čoraz dostupnejšie a vedomosti sa dnes neobmedzujú len na (papierové) knihy, knižnice stále zohrávajú v spoločnosti istú úlohu. Niektorí ľudia chcú čítať viac kníh, ako si môžu dovoliť alebo sú ochotní kúpiť; pre iných môžu knižnice slúžiť ako centrá kultúry.

Časové pokrytie

- 2016 – 2019

Chýbajúce hodnoty a imputácie

- Údaje za rok 2020 neboli k dispozícii. Pre SPI 2016 a SPI 2017 sme použili údaje za rok 2016, pre SPI 2018 údaje za rok 2017, pre SPI 2019 údaje za rok 2018 a pre SPI 2020 údaje za rok 2019.

Zdroj(e) údajov

- Národné osvetové centrum (e-mail)
- Štatistický úrad Slovenskej republiky (<http://datacube.statistics.sk/>)

Dávky v hmotnej núdzi

Klasifikácia

- Dimenzia: Príležitosti
- Komponent: Inkluzívna spoločnosť
- Označenie údajov: incl_dvhnperpop

Definícia

- Ukazovateľ meria podiel osôb, ktoré poberajú dávky v hmotnej núdzi, vyjadrený ako počet poberateľov na 1 000 obyvateľov.

Odôvodnenie, obmedzenia a poznámky

- Dávky so zisťovaním príjmu, ktoré sa zameriavajú na materiálne potreby, korelujú s chudobou, t. j. okresy s vyšším podielom ľudí poberajúcich tieto dávky sú pravdepodobne chudobnejšie. Jednou z podmienok nároku na dávky v hmotnej núdzi je nízky príjem domácnosti.
- Dávky v hmotnej núdzi môžu tiež pomôcť riešiť sociálne vylúčenie. Ukazovateľ preto slúži ako zástupný ukazovateľ toho, či ľudia nie sú vylúčení zo spoločnosti, keďže dávky možno považovať za dôležitý prostriedok ich zapojenia do spoločnosti.
- Rozdeľovanie dávok v hmotnej núdzi je politika, ktorá reaguje na problém chudoby. Napriek tomu by bolo na posúdenie sociálneho vylúčenia (začlenenia) vhodnejšie priame meranie.

Časové pokrytie

- 2016 – 2020

Chýbajúce hodnoty a imputácie

- Žiadne chýbajúce hodnoty

Zdroj(e) údajov

- Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny (e-mail)
- Štatistický úrad Slovenskej republiky (<http://datacube.statistics.sk/>)

Nezamestnanosť mladých

Klasifikácia

- Dimenzia: Príležitosti
- Komponent: Inkluzívna spoločnosť
- Označenie údajov: pfc_mladi_nezam

Definícia

- Ukazovateľ meria podiel evidovaných uchádzačov o zamestnanie mladších ako 25 rokov na celkovom počte evidovaných uchádzačov o zamestnanie, vyjadrený na stupnici 0 – 1.

Odôvodnenie, obmedzenia a poznámky

- Nezamestnanosť je ťažká situácia pre ľudí všetkých vekových kategórií. Nezamestnanosť v mladom veku však môže ohroziť budúcu schopnosť a ochotu nezamestnaných uplatniť sa na trhu práce.
- Zo spoločenského hľadiska je problémom vysoký podiel mladých nezamestnaných ľudí (t. j. evidovaných uchádzačov o zamestnanie) na celkovej populácii aj na celkovej populácii nezamestnaných (t. j. evidovaných uchádzačov o zamestnanie). Náš ukazovateľ sa zameriava na druhý z uvedených problémov.
- Táto metrika slúži ako zástupný ukazovateľ začlenenia mladých ľudí do spoločnosti.
- Ukazovateľ môže byť skreslený, ak sa veková štruktúra obyvateľstva v jednotlivých regiónoch líši.

Časové pokrytie

- 2016 – 2020

Chýbajúce hodnoty a imputácie

- Žiadne chýbajúce hodnoty

Zdroj(e) údajov

- Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny (https://www.upsvr.gov.sk/statistiky.html?page_id=1247)
- Štatistický úrad Slovenskej republiky (<http://datacube.statistics.sk/>)

Rodová disparita miezd

Klasifikácia

- Dimenzia: Príležitosti
- Komponent: Inkluzívna spoločnosť
- Označenie údajov: incl_wagegap

Definícia

- Ukazovateľ meria rozdiel medzi priemernými mzdami mužov a žien. Počíta sa ako absolútny rozdiel medzi číslom 1 a pomerom priemernej nominálnej mzdy žien k priemernej nominálnej mzde mužov (nula znamená, že rozdiel neexistuje).

Odôvodnenie, obmedzenia a poznámky

- Rozdiely vo výsledkoch rôznych skupín ľudí môžu naznačovať diskrimináciu. Niektoré druhy diskriminácie (napr. na základe veku a pohlavia, a nie na základe osobných kvalít a úsilia) sa považujú za neopodstatnené.
- Tento ukazovateľ sa zameriava na rodové disparity v príjmoch. Ak majú muži a ženy podobné charakteristiky súvisiace s prácou (napr. úroveň vzdelania, odborné skúsenosti a úsilie) a podobný typ práce, mali by vykazovať aj podobné výsledky, ako napríklad priemerný príjem. Rozdiely v príjmoch sú potom dôsledkom diskriminácie.
- Muži a ženy nezdieľajú vždy podobné charakteristiky a práce. Napríklad, ak majú muži a ženy rozdielne vzdelanie a vykonávajú rozdielne práce, prispieva to k rozdielom v príjmoch. Hoci tento rozdiel môže stále zahŕňať diskrimináciu (napríklad, keď zamestnávateľia uprednostňujú zástupcov jedného pohlavia pred druhým na rôznych pracovných miestach), nemožno ju stanoviť na základe tohto ukazovateľa.
- Tento ukazovateľ slúži ako zástupný ukazovateľ rodovej rovnosti.

Časové pokrytie

- 2015 – 2019

Chýbajúce hodnoty a imputácie

- Údaje za rok 2020 neboli k dispozícii. Údaje za rok 2015 sme použili pre SPI 2016, údaje za rok 2016 pre SPI 2017 atď.

Zdroj(e) údajov

- Štatistický úrad Slovenskej republiky (<http://datacube.statistics.sk/>)

Volebná účasť v krajských voľbách

Klasifikácia

- Dimenzia: Príležitosti
- Komponent: Osobné práva
- Označenie údajov: pr_volbyucast_kraj

Definícia

- Ukazovateľ vyjadruje percento oprávnených voličov, ktorí sa zúčastnili krajských volieb.

Odôvodnenie, obmedzenia a poznámky

- Slobodné voľby (na rôznych úrovniach verejnej správy) sú právom, ktoré sa v demokratických krajinách priznáva dospelým. Ak je volebná účasť vysoká, väčšina obyvateľstva sa rozhodne toto právo využiť, a tým sa nepriamo podieľa na správe komunity, regiónu a krajiny.
- Nízka volebná účasť naznačuje malý záujem ľudí o správu vecí verejných. Okrem toho, ak majú títo voliči systematicky odlišné politické preferencie ako zvyšok (nevoliaceho) obyvateľstva, môže voličská menšina zvoliť nereprezentatívne verejné orgány. Napriek tomu možno namietat, že dôležité sú skôr slobodné voľby než rozhodnutie ľudí voliť alebo nevoliť.

Časové pokrytie

- 2013, 2017

Chýbajúce hodnoty a imputácie

- Keďže riadne voľby sa konajú v štvorročných cykloch, časová variabilita údajov je obmedzená. Pre SPI 2016 sme použili volebnú účasť v roku 2013 a pre SPI 2017 – 2020 sme použili volebnú účasť v roku 2017. V dôsledku toho sú údaje za posledné štyri roky nemenné. Pre SPI 2016 sme mohli použiť volebnú účasť z volieb v roku 2017 (bližšie než rok 2013), ale to by znamenalo nulovú variabilitu v celom časovom rade. Politické zastúpenie odráža aj minulé voľby.

Zdroj(e) údajov

- Štatistický úrad Slovenskej republiky (<https://volby.statistics.sk/>)

Volebná účasť v komunálnych voľbách

Klasifikácia

- Dimenzia: Príležitosti
- Komponent: Osobné práva
- Označenie údajov: pr_volbyobceucast

Definícia

- Ukazovateľ vyjadruje percento oprávnených voličov, ktorí sa zúčastnili komunálnych volieb.

Odôvodnenie, obmedzenia a poznámky

- Slobodné voľby (na rôznych úrovniach verejnej správy) sú právom, ktoré sa v demokratických krajinách priznáva dospelým. Ak je volebná účasť vysoká, väčšina obyvateľstva sa rozhodne toto právo využiť, a tým sa nepriamo podieľa na správe komunity, regiónu a krajiny.
- Nízka volebná účasť naznačuje malý záujem ľudí o správu vecí verejných. Okrem toho, ak majú títo voliči systematicky odlišné politické preferencie ako zvyšok (nevoliaceho) obyvateľstva, môže voličská menšina zvoliť nereprezentatívne verejné orgány. Napriek tomu možno namietat, že dôležité sú skôr slobodné voľby než rozhodnutie ľudí voliť alebo nevoliť.

Časové pokrytie

- 2014, 2018

Chýbajúce hodnoty a imputácie

- Keďže riadne voľby sa konajú v štvorročných cykloch, časová variabilita údajov je obmedzená. Pre SPI 2016 – 2017 sme použili volebnú účasť v roku 2014 a pre SPI 2018 – 2020 volebnú účasť v roku 2018. V dôsledku toho sú údaje v rámci týchto dvoch období (2016 – 2017 a 2018 – 2020) nemenné. V prípade SPI 2016 sme mohli použiť priemernú volebnú účasť z rokov 2014 a 2018, ale postupovali sme podľa metodiky SPI, a teda sme nepriemerovali skutočné údaje dvoch období (rokov). Politické zastúpenie odráža aj minulé voľby.

Zdroj(e) údajov

- Štatistický úrad Slovenskej republiky (<https://volby.statistics.sk/>)

Úmrtnosť na choroby obehovej sústavy

Klasifikácia

- Dimenzia: Základy blahobytu
- Komponent: Zdravie
- Označenie údajov: hw_umrtobehsust

Definícia

- Ukazovateľ meria podiel úmrtí na choroby obehovej sústavy vyjadrený ako počet takýchto úmrtí na 100 000 obyvateľov.

Odôvodnenie, obmedzenia a poznámky

- Choroby obehového systému sú najčastejšou príčinou smrti.
- Staršie obyvateľstvo má vyššiu úmrtnosť (na choroby obehovej sústavy, ale aj všeobecne). Ukazovateľ môže byť neobjektívny voči obyvateľstvu so staršou vekovou štruktúrou.

Časové pokrytie

- 2016 – 2020

Chýbajúce hodnoty a imputácie

- Žiadne chýbajúce hodnoty

Zdroj(e) údajov

- Štatistický úrad Slovenskej republiky (<http://datacube.statistics.sk/>)

Úmrtnosť na nádorové ochorenia

Klasifikácia

- Dimenzia: Základy blahobytu
- Komponent: Zdravie
- Označenie údajov: hw_umrtnadory

Definícia

- Ukazovateľ meria podiel úmrtí na nádorové ochorenia vyjadrený ako počet takýchto úmrtí na 100 000 obyvateľov.

Odôvodnenie, obmedzenia a poznámky

- Úmrtia súvisiace s nádorovými ochoreniami sú druhou najčastejšou príčinou smrti.
- Staršie obyvateľstvo má vyššiu úmrtnosť (na nádorové ochorenia, ale aj všeobecne). Ukazovateľ môže byť neobjektívny voči obyvateľstvu so staršou vekovou štruktúrou.

Časové pokrytie

- 2016 – 2020

Chýbajúce hodnoty a imputácie

- Žiadne chýbajúce hodnoty

Zdroj(e) údajov

- Štatistický úrad Slovenskej republiky (<http://datacube.statistics.sk/>)

Deti v materských školách

Klasifikácia

- Dimenzia: Základy blahobytu
- Komponent: Prístup k základnému vzdelávaniu
- Označenie údajov: abk_materskoly

Definícia

- Ukazovateľ meria podiel detí v materských školách na celkovej populácii detí vo veku 3 – 5 rokov, vyjadrený na stupnici 0 – 1.

Odôvodnenie, obmedzenia a poznámky

- Materské školy sú predškolské vzdelávacie inštitúcie, ktoré poskytujú deťom zručnosti a sociálnu interakciu na podporu ich prechodu do formálneho vzdelávacieho systému.
- Hoci deti môžu väčšinu týchto zručností nadobudnúť aj doma, nie vždy je tomu tak, najmä v prípade detí z nižších sociálno-ekonomických vrstiev. Okrem toho materské školy poskytujú deťom pravidelný kontakt so svojimi rovesníkmi.

Časové pokrytie

- 2016 – 2020

Chýbajúce hodnoty a imputácie

- Žiadne chýbajúce hodnoty

Zdroj(e) údajov

- Štatistický úrad Slovenskej republiky (<http://datacube.statistics.sk/>)

Index orálneho zdravia

Klasifikácia

- Dimenzia: Základy blahobytu
- Komponent: Zdravie
- Označenie údajov: hw_indoralzdrav

Definícia

- Index zobrazuje počet pokazených, zaplombovaných a vytrhnutých stálych zubov na 15-ročné dieťa.

Odôvodnenie, obmedzenia a poznámky

- Zubné problémy, hoci sú zriedkavo smrteľné, negatívne ovplyvňujú blahobyť. Vo všeobecnosti sa považujú za základný aspekt kvality zdravia.
- Index agreguje zuby s kazom, plombou a vytrhnuté zuby s rovnakou váhou. Možno tvrdiť, že zub, ktorý sa má vytrhnúť, predstavuje horší stav ako zub, ktorý sa má zaplombovať. Problémy so zubami, ktoré nemajú za následok vyššie uvedené stavy, sa neberú do úvahy.
- Index meria orálne zdravie v jednom konkrétnom (a relatívne mladom) veku. Orálne zdravie v iných (najmä starších) vekových kategóriách sa nezohľadňuje.

Časové pokrytie

- 2016 – 2020

Chýbajúce hodnoty a imputácie

- Žiadne chýbajúce hodnoty

Zdroj(e) údajov

- Národné centrum zdravotníckych informácií
(https://www.nczisk.sk/Statisticke_vystupy/Tematicke_statisticke_vystupy/Zubnolekarska_starostlivost/Pages/default.aspx)

Samovraždy a samovražedné pokusy

Klasifikácia

- Dimenzia: Základy blahobytu
- Komponent: Zdravie
- Označenie údajov: hw_sebev_r_pokusy

Definícia

- Ukazovateľ meria podiel úmrtí v dôsledku samovrážd a samovražedné pokusy vyjadrený ako počet týchto prípadov na 100 000 obyvateľov.

Odôvodnenie, obmedzenia a poznámky

- Úmrtia v dôsledku samovrážd a pokusy o samovraždu sú dôsledkom životných situácií, ktoré ľudia považujú za beznádejné.
- Pri chýbajúcich priamejších meraniach duševného zdravia slúži tento ukazovateľ ako ich voľný zástupný ukazovateľ.
- Tento ukazovateľ sčítava úmrtia v dôsledku samovrážd a pokusy o samovraždu, pričom počet samovražedných pokusov je približne trikrát vyšší ako počet úmrtí v dôsledku samovrážd.
- Počet prípadov je pomerne nízky, s relatívne veľkými výkyvmi v priebehu rokov.

Časové pokrytie

- 2016 – 2020

Chýbajúce hodnoty a imputácie

- Žiadne chýbajúce hodnoty

Zdroj(e) údajov

- Národné centrum zdravotníckych informácií (https://www.nczisk.sk/Statisticke_vystupy/Tematicke_statisticke_vystupy/Samovrazdy_sa_movrazedne_pokusy/Pages/default.aspx; e-mail)
- Štatistický úrad Slovenskej republiky (<http://datacube.statistics.sk/>)

Úspešnosť v testovaní T9 z matematiky

Klasifikácia

- Dimenzia: Základy blahobytu
- Komponent: Prístup k základnému vzdelávaniu
- Označenie údajov: abk_pus_t9_mat

Definícia

- Ukazovateľ meria priemerný výkon škôl pri testovaní T9 z matematiky. Počíta sa ako priemerná úspešnosť škôl (percento žiakov, ktorí úspešne zvládli skúšku zo všetkých žiakov, ktorí skúšku v danej škole absolvovali) vážená počtom testovaných žiakov v každej škole.

Odôvodnenie, obmedzenia a poznámky

- Vzdelávanie je základným zdrojom vedomostí a prispieva k tvorbe ľudského kapitálu. Základné vzdelanie je obzvlášť dôležité, pretože poskytuje základné kompetencie potrebné pre ďalší životný postup. Jednou zo základných kompetencií je znalosť matematiky.
- Ukazovateľ meria dosiahnutie najnižších akceptovateľných kompetencií. Nezohľadňuje rozdiely v získaných kompetenciách pod prahovou hodnotou a rozdiely v získaných kompetenciách nad prahovou hodnotou.
- Testovanie meria skutočný výkon žiakov v cieľovej populácii. Neobsahuje ukotvujúce (základné) otázky, ktoré by umožnili medziročné porovnávanie výkonov žiakov pomocou metodiky Item Response Theory (teória odpovede na položku).

Časové pokrytie

- 2014/2015 – 2018/2019

Chýbajúce hodnoty a imputácie

- Údaje po školskom roku 2018/2019 neboli k dispozícii. Pre SPI 2016 sme použili údaje za školský rok 2014/2015, pre SPI 2017 údaje za školský rok 2015/2016 atď.

Zdroj(e) údajov

- Národný ústav certifikovaných meraní vzdelávania (<https://vysledky.nucem.sk/>)

Úspešnosť v testovaní T9 zo slovenského jazyka a literatúry

Klasifikácia

- Dimenzia: Základy blahobytu
- Komponent: Prístup k základnému vzdelávaniu
- Označenie údajov: abk_pus_t9_sjl

Definícia

- Ukazovateľ meria priemerný výkon škôl pri testovaní T9 zo slovenského jazyka a literatúry. Počíta sa ako priemerná úspešnosť škôl (percento žiakov, ktorí úspešne zvládli skúšku zo všetkých žiakov, ktorí skúšku v danej škole absolvovali) vážená počtom testovaných žiakov v každej škole.

Odôvodnenie, obmedzenia a poznámky

- Vzdelávanie je základným zdrojom vedomostí a prispieva k tvorbe ľudského kapitálu. Základné vzdelanie je obzvlášť dôležité, pretože poskytuje základné kompetencie potrebné pre ďalší životný postup. Jednou zo základných kompetencií je znalosť národného jazyka.
- Ukazovateľ meria dosiahnutie najnižších akceptovateľných kompetencií. Nezohľadňuje rozdiely v získaných kompetenciách pod prahovou hodnotou a rozdiely v získaných kompetenciách nad prahovou hodnotou. Ukazovateľ zahŕňa aj znalosť slovenskej literatúry, ktorá nemusí predstavovať základnú kompetenciu.
- Testovanie meria skutočný výkon žiakov v cieľovej populácii. Neobsahuje ukotvujúce (základné) otázky, ktoré by umožnili medziročné porovnávanie výkonov žiakov pomocou metodiky Item Response Theory (teória odpovede na položku).

Časové pokrytie

- 2014/2015 – 2018/2019

Chýbajúce hodnoty a imputácie

- Údaje po školskom roku 2018/2019 neboli k dispozícii. Pre SPI 2016 sme použili údaje za školský rok 2014/2015, pre SPI 2017 údaje za školský rok 2015/2016 atď.

Zdroj(e) údajov

- Národný ústav certifikovaných meraní vzdelávania (<https://vysledky.nucem.sk/>)

Úspešnosť v testovaní T5 z matematiky

Klasifikácia

- Dimenzia: Základy blahobytu
- Komponent: Prístup k základnému vzdelávaniu
- Označenie údajov: abk_t5pus_mat

Definícia

- Ukazovateľ meria priemerný výkon škôl pri testovaní T5 z matematiky. Počíta sa ako priemerná úspešnosť škôl (percento žiakov, ktorí úspešne zvládli skúšku zo všetkých žiakov, ktorí skúšku v danej škole absolvovali) vážená počtom testovaných žiakov v každej škole.

Odôvodnenie, obmedzenia a poznámky

- Vzdelávanie je základným zdrojom vedomostí a prispieva k tvorbe ľudského kapitálu. Základné vzdelanie je obzvlášť dôležité, pretože poskytuje základné kompetencie potrebné pre ďalší životný postup. Jednou zo základných kompetencií je znalosť matematiky.
- Ukazovateľ meria dosiahnutie najnižších akceptovateľných kompetencií. Nezohľadňuje rozdiely v získaných kompetenciách pod prahovou hodnotou a rozdiely v získaných kompetenciách nad prahovou hodnotou.
- Testovanie meria skutočný výkon žiakov v cieľovej populácii. Neobsahuje ukotvujúce (základné) otázky, ktoré by umožnili medziročné porovnávanie výkonov žiakov pomocou metodiky Item Response Theory (teória odpovede na položku).

Časové pokrytie

- 2014/2015 – 2018/2019

Chýbajúce hodnoty a imputácie

- Údaje po školskom roku 2018/2019 neboli k dispozícii. Pre SPI 2016 sme použili údaje za školský rok 2014/2015, pre SPI 2017 údaje za školský rok 2015/2016 atď.

Zdroj(e) údajov

- Národný ústav certifikovaných meraní vzdelávania (<https://vysledky.nucem.sk/>; e-mail)

Liečení užívateľa drog

Klasifikácia

- Dimenzia: Základy blahobytu
- Komponent: Zdravie
- Označenie údajov: hw_treatdrugusers

Definícia

- Ukazovateľ meria podiel liečených užívateľov drog vyjadrený ako počet liečených užívateľov drog na 100 000 obyvateľov.

Odôvodnenie, obmedzenia a poznámky

- Drogová závislosť je stav, ktorý zahŕňa návykové užívanie drog a neschopnosť človeka kontrolovať ho. Zvyčajne sa považuje za spoločenský problém presahujúci individuálneho užívateľa.
- Drogová závislosť sa dá liečiť, ale užívatelia drog často nevyhľadajú lekársku pomoc.
- Ukazovateľ môže poskytovať zavádzajúce informácie, ak sa podiel liečených užívateľov na všetkých užívateľoch v jednotlivých okresoch výrazne líši. Údaje o užívateľoch drog však nie sú k dispozícii. Preto sme nemohli merať ani podiel užívateľov drog v populácii (za účelom zachytiť problém užívania drog), ani podiel užívateľov drog, ktorí svoju závislosť liečia (za účelom zachytiť liečbu tohto problému).
- Tento ukazovateľ slúži ako voľný zástupný ukazovateľ duševného zdravia.

Časové pokrytie

- 2016 – 2020

Chýbajúce hodnoty a imputácie

- Žiadne chýbajúce hodnoty

Zdroj(e) údajov

- Národné centrum zdravotníckych informácií (https://www.nczisk.sk/Statisticke_vystupy/Tematicke_statisticke_vystupy/Drogova_zavislost_liecba_uzivatelya_drog/Pages/default.aspx)
- Štatistický úrad Slovenskej republiky (<http://datacube.statistics.sk/>)

Dojčenská úmrtnosť

Klasifikácia

- Dimenzia: Základné ľudské potreby
- Komponent: Výživa a základná lekárska starostlivosť
- Označenie údajov: nbmc_infantmort

Definícia

- Ukazovateľ meria podiel úmrtí dojčiat vyjadrený ako počet úmrtí do 1 roka s pôrodnou hmotnosťou 1 000 g alebo viac na 1 000 živonarodených detí s pôrodnou hmotnosťou 1 000 g alebo viac.

Odôvodnenie, obmedzenia a poznámky

- Dojčenská úmrtnosť odráža podmienky, v ktorých dojčatá žijú, vrátane podmienok zdravotnej starostlivosti.
- Dojčenská úmrtnosť sa niekedy interpretuje ako meradlo účinnosti zdravotnej starostlivosti v prvom roku života. Je to však len približné meradlo, pretože na jednej strane nezahŕňa chorobnosť, no na druhej strane zahŕňa faktory ovplyvňujúce úmrtnosť, ktoré sa netýkajú zdravotnej starostlivosti.
- Pri hodnotení zdravotného stavu v krajine sa často používa celkový ukazovateľ úmrtnosti (stredná dĺžka života pri narodení) spolu s mierami úmrtnosti mladých vekových skupín (dojčenská úmrtnosť a úmrtnosť detí do piatich rokov), čo môže viesť k interpretácii, že ide o dvojité započítavanie alebo že spoločnosť kladie osobitný dôraz na úmrtnosť v prvých rokoch života.
- Počet úmrtí dojčiat je pomerne nízky, s relatívne veľkými výkyvmi v priebehu rokov.

Časové pokrytie

- 2016 – 2020

Chýbajúce hodnoty a imputácie

- Žiadne chýbajúce hodnoty

Zdroj(e) údajov

- Štatistický úrad Slovenskej republiky (<http://datacube.statistics.sk/>)

Dĺžka konaní na okresných súdoch

Klasifikácia

- Dimenzia: Príležitosti
- Komponent: Osobné práva
- Označenie údajov: pr_rodinne_avg

Definícia

- Ukazovateľ vyjadruje priemernú dĺžku trvania rodinných prípadov na okresnom súde (v mesiacoch).

Odôvodnenie, obmedzenia a poznámky

- Práva ľudí chráni právny systém, ktorý zahŕňa aj súdnictvo. Fungujúci justičný systém je dostupný, spravodlivý a rýchly pri riešení sporov.
- Náš ukazovateľ meria posledný z vyššie uvedených aspektov. Zdĺhavé súdne konania môžu ľudí odradiť od využívania súdneho systému a obmedziť tak ich prístup k spravodlivosti.
- Zameriavame sa na prípady v oblasti rodinného práva, pretože vykazujú najlepšiu štatistickú zhodu s ostatnými ukazovateľmi v tomto komponente a korešpondujú aj s pojmom osobných práv.
- Stredná dĺžka prípadov je výrazne kratšia ako priemerná dĺžka, ale vykazuje veľmi vysokú koreláciu.

Časové pokrytie

- 2016 – 2020

Chýbajúce hodnoty a imputácie

- Hlohovec nemá vlastný okresný súd a jeho prípady rieši Okresný súd Trnava. Pre Hlohovec boli preto použité údaje z Trnavy.

Zdroj(e) údajov

- Analytické centrum Ministerstva spravodlivosti SR (<https://web.ac-mssr.sk/dataset/>)

Dlhodobá nezamestnanosť

Klasifikácia

- Dimenzia: Príležitosti
- Komponent: Inkluzívna spoločnosť
- Označenie údajov: incl_dlhodnezam

Definícia

- Ukazovateľ meria podiel uchádzačov o zamestnanie hľadajúcich si prácu viac ako 12 mesiacov na celkovom počte uchádzačov o zamestnanie, vyjadrený na stupnici 0 – 1.

Odôvodnenie, obmedzenia a poznámky

- Nezamestnanosť predstavuje ťažkú situáciu pre ľudí všetkých vekových kategórií. Dlhodobá nezamestnanosť (bežne definovaná ako 12 mesiacov alebo viac) je však obzvlášť problematická. Ľudia, ktorí si dlhodobo nemôžu nájsť prácu, môžu pociťovať psychický stres a stres pramenienci z materiálneho nedostatku a stratiť motiváciu pokračovať v hľadaní práce.
- Ukazovateľ zachytáva spoločenský aspekt vylúčenia z možnosti pracovať.
- Ukazovateľ nezohľadňuje rozsah problému. Ak je celková nezamestnanosť (miera nezamestnanosti) vysoká, aj nízky podiel dlhodobej nezamestnanosti môže znamenať relatívne vysokú dlhodobú nezamestnanosť (mieru nezamestnanosti).
- Ukazovateľ nezachytáva nepracujúcich ľudí, ktorí opustili trh práce, pretože stratili vieru, že si nájdu prácu.

Časové pokrytie

- 2016 – 2020

Chýbajúce hodnoty a imputácie

- Žiadne chýbajúce hodnoty

Zdroj(e) údajov

- Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
(https://www.upsvr.gov.sk/statistiky.html?page_id=1247)

Úspešnosť v maturitách z anglického jazyka

Klasifikácia

- Dimenzia: Príležitosti
- Komponent: Prístup k pokročilejšiemu vzdelávaniu
- Označenie údajov: aae_maturajb2pus

Definícia

- Ukazovateľ meria priemerný výkon škôl na maturite z anglického jazyka (úroveň B2). Počíta sa ako priemerná úspešnosť škôl (percento žiakov, ktorí úspešne zvládli skúšku zo všetkých žiakov, ktorí skúšku v danej škole absolvovali) vážená počtom testovaných žiakov v každej škole.

Odôvodnenie, obmedzenia a poznámky

- Vzdelávanie je základným zdrojom vedomostí a prispieva k tvorbe ľudského kapitálu.
- Anglický jazyk je lingua franca dnešného sveta. Schopnosť čítať a komunikovať v angličtine je pre študentov prospešná nielen v súvislosti s ich budúcim zamestnaním.
- Ukazovateľ nezachytáva kompetencie celej kohorty. Po prvé, meria úspešnosť na maturitnej skúške, konkrétne na stredne pokročilej úrovni angličtiny (B2), ktorú neskladá celá kohorta. Školy/okresy, v ktorých si len niekoľko talentovaných študentov vyberá skúšku tejto vyššej úrovne (B2 namiesto B1), môžu vykazovať lepšie výsledky ako školy/okresy, v ktorých si túto úroveň vyberá veľa študentov. Po druhé, ukazovateľ nezohľadňuje rozdiely v získaných kompetenciách pod prahovou hodnotou a rozdiely v získaných kompetenciách nad prahovou hodnotou. Údaje o kompetenciách celej kohorty však nie sú k dispozícii.
- Maturitná skúška meria skutočný výkon študentov v cieľovej populácii. Neobsahuje ukotvujúce (základné) otázky, ktoré by umožnili medziročné porovnávanie výkonov študentov pomocou metodiky Item Response Theory (teória odpovede na položku).

Časové pokrytie

- 2014/2015 – 2018/2019

Chýbajúce hodnoty a imputácie

- Údaje po školskom roku 2018/2019 neboli k dispozícii. Pre SPI 2016 sme použili údaje za školský rok 2014/2015, pre SPI 2017 údaje za školský rok 2015/2016 atď.

Zdroj(e) údajov

- Národný ústav certifikovaných meraní vzdelávania (<https://vysledky.nucem.sk/>)

Úspešnosť v maturitách zo slovenského jazyka a literatúry

Klasifikácia

- Dimenzia: Príležitosti
- Komponent: Prístup k pokročilejšiemu vzdelávaniu
- Označenie údajov: aae_maturisjlpus

Definícia

- Ukazovateľ meria priemerný výkon škôl na maturite zo slovenského jazyka. Počíta sa ako priemerná úspešnosť škôl (percento žiakov, ktorí úspešne zvládli skúšku zo všetkých žiakov, ktorí skúšku v danej škole absolvovali) vážená počtom testovaných žiakov v každej škole.

Odôvodnenie, obmedzenia a poznámky

- Vzdelávanie je základným zdrojom vedomostí a prispieva k tvorbe ľudského kapitálu. Jednou zo základných kompetencií je ovládanie národného jazyka.
- Ukazovateľ nezachytáva kompetencie celej kohorty. Po prvé, meria úspešnosť na maturitnej skúške, ktorú neskladá celá kohorta. Po druhé, nezohľadňuje rozdiely v získaných kompetenciách pod prahovou hodnotou a rozdiely v získaných kompetenciách nad prahovou hodnotou. Údaje o kompetenciách celej kohorty však nie sú k dispozícii.
- Ukazovateľ zahŕňa znalosť slovenskej literatúry, ktorá nemusí predstavovať základnú kompetenciu.
- Maturitná skúška meria skutočný výkon študentov v cieľovej populácii. Neobsahuje ukotvujúce (základné) otázky, ktoré by umožnili medziročné porovnanie výkonov študentov pomocou metodiky Item Response Theory (teória odpovede na položku).

Časové pokrytie

- 2014/2015 – 2018/2019

Chýbajúce hodnoty a imputácie

- Údaje po školskom roku 2018/2019 neboli k dispozícii. Pre SPI 2016 sme použili údaje za školský rok 2014/2015, pre SPI 2017 údaje za školský rok 2015/2016 atď.

Zdroj(e) údajov

- Národný ústav certifikovaných meraní vzdelávania (<https://vysledky.nucem.sk/>)

Emisie SO₂

Klasifikácia

- Dimenzia: Základy blahobytu
- Komponent: Kvalita životného prostredia
- Označenie údajov: eq_so2km2

Definícia

- Ukazovateľ meria emisie oxidu siričitého vyprodukované za rok, vyjadrené v tonách na km² daného okresu.

Odôvodnenie, obmedzenia a poznámky

- Emisie oxidu siričitého (SO₂) vznikajú pri spaľovaní fosílnych palív a iných materiálov obsahujúcich síru.
- Emisie SO₂ prispievajú k usadzovaniu kyselín s negatívnym vplyvom na ekosystémy. Vplývajú aj na ľudské zdravie, najmä tým, že prispievajú k ochoreniam dýchacích ciest a zhoršujú pľúcne ťažkosti.
- Ukazovateľ zahŕňa len emisie zo stredných a veľkých stacionárnych zdrojov znečistenia.
- Ľudské zdravie ovplyvňujú skôr koncentrácie v okolitom prostredí než emisie. Údaje o koncentráciách SO₂ však nie sú k dispozícii pre (celé) územie okresov. Keďže emisie pravdepodobne korelujú s koncentraciami, slúžia ako zástupný ukazovateľ. Z hľadiska politiky môžu byť emisie vhodnejším ukazovateľom, pretože ich možno priamo regulovať.

Časové pokrytie

- 2015 – 2019

Chýbajúce hodnoty a imputácie

- Údaje za rok 2020 neboli k dispozícii. Pre SPI 2016 sme použili údaje za rok 2015, SPI 2017 údaje za rok 2016 atď.

Zdroj(e) údajov

- Slovenský hydrometeorologický ústav (https://neisrep.shmu.sk/vysledok.php?zost_id=102)

Emisie NOx

Klasifikácia

- Dimenzia: Základy blahobytu
- Komponent: Kvalita životného prostredia
- Označenie údajov: eq_noxkm2

Definícia

- Ukazovateľ meria emisie oxidov dusíka vyprodukované za rok, vyjadrené v tonách na km² daného okresu.

Odôvodnenie, obmedzenia a poznámky

- Emisie oxidov dusíka (súhrnne nazývané NOx) vznikajú pri spaľovaní palív s obsahom dusíka. Hlavným zdrojom emisií sú motorové vozidlá.
- Emisie NOx prispievajú k usadzovaniu kyselín a eutrofizácii pôdy a vody. Vplývajú aj na ľudské zdravie, pretože prispievajú k respiračným (a iným) ochoreniam.
- Ukazovateľ zahŕňa len emisie zo stredných a veľkých stacionárnych zdrojov znečistenia.
- Ľudské zdravie ovplyvňujú skôr koncentrácie v okolitom prostredí než emisie. Údaje o koncentráciách NOx však nie sú k dispozícii pre (celé) územie okresov. Keďže emisie pravdepodobne korelujú s koncentraciami, slúžia ako zástupný ukazovateľ. Z hľadiska politiky môžu byť emisie vhodnejším ukazovateľom, pretože ich možno priamo regulovať.

Časové pokrytie

- 2015 – 2019

Chýbajúce hodnoty a imputácie

- Údaje za rok 2020 neboli k dispozícii. Pre SPI 2016 sme použili údaje za rok 2015, SPI 2017 údaje za rok 2016 atď.

Zdroj(e) údajov

- Slovenský hydrometeorologický ústav (https://neisrep.shmu.sk/vysledok.php?zost_id=102)

Emisie tuhých znečisťujúcich látok

Klasifikácia

- Dimenzia: Základy blahobytu
- Komponent: Kvalita životného prostredia
- Označenie údajov: eq_tzlk^{m2}

Definícia

- Ukazovateľ meria emisie tuhých znečisťujúcich látok vyprodukované za rok, vyjadrené v tonách na km² daného okresu.

Odôvodnenie, obmedzenia a poznámky

- Emisie tuhých znečisťujúcich látok (TZL) vznikajú v dôsledku širokej škály ľudských činností.
- Emisie obsahujú mikroskopické kvapôčky (s priemerom menším ako 10 mikrometrov), ktorých vdýchnutie môže mať negatívne účinky na zdravie, pričom najnebezpečnejšie sú najmenšie častice.
- Ukazovateľ zahŕňa len emisie zo stredných a veľkých stacionárnych zdrojov znečistenia a vylučuje iné zdroje, ako napríklad domáce spaľovanie tuhých palív a cestná doprava.
- Ľudské zdravie ovplyvňujú skôr koncentrácie v okolitom prostredí než emisie. Údaje o koncentráciách TZL však nie sú k dispozícii pre (celé) územie okresov. Keďže emisie pravdepodobne korelujú s koncentraciami, slúžia ako zástupný ukazovateľ. Z hľadiska politiky môžu byť emisie vhodnejším ukazovateľom, pretože ich možno priamo regulovať.

Časové pokrytie

- 2015 – 2019

Chýbajúce hodnoty a imputácie

- Údaje za rok 2020 neboli k dispozícii. Pre SPI 2016 sme použili údaje za rok 2015, SPI 2017 údaje za rok 2016 atď.

Zdroj(e) údajov

- Slovenský hydrometeorologický ústav (https://neisrep.shmu.sk/vysledok.php?zost_id=102)

Recyklácia komunálneho odpadu

Klasifikácia

- Dimenzia: Základy blahobytu
- Komponent: Kvalita životného prostredia
- Označenie údajov: eq_recyklomodp

Definícia

- Ukazovateľ meria podiel recyklovaného komunálneho odpadu na celkovom objeme komunálneho odpadu v danom okrese (v percentách).

Odôvodnenie, obmedzenia a poznámky

- Recyklácia komunálneho odpadu prispieva k udržateľnému využívaniu zdrojov, pretože znižuje potrebu nových zdrojov, ako aj skládok.
- Ukazovateľ neodráža celkový objem odpadu. Okres produkujúci veľké objemy odpadu má dobré skóre, ak sa vysoký podiel jeho odpadu recykluje.

Časové pokrytie

- 2016 – 2020

Chýbajúce hodnoty a imputácie

- Žiadne chýbajúce hodnoty

Zdroj(e) údajov

- Štatistický úrad Slovenskej republiky (e-mail)

Príspevky na bývanie

Klasifikácia

- Dimenzia: Základné ľudské potreby
- Komponent: Prístrešky
- Označenie údajov: sh_prispbydleni

Definícia

- Ukazovateľ meria podiel osôb, ktoré dostávajú príspevky na bývanie, vyjadrený ako počet príjemcov na 1 000 obyvateľov.

Odôvodnenie, obmedzenia a poznámky

- Dávky so zisťovaním príjmu, ktoré sa zameriavajú na materiálne potreby, korelujú s chudobou, t. j. okresy s vyšším podielom ľudí poberaúcich tieto dávky sú pravdepodobne chudobnejšie. Jednou z podmienok nároku na príspevok na bývanie je nízky príjem domácnosti.
- Príspevok na bývanie môže ľuďom s nízkym príjmom umožniť udržať si primeraný štandard bývania a riešiť nedostupnosť bývania.
- Ukazovateľ neodráža skutočné náklady na bývanie ani jeho kvalitu. Lepšie by bolo priame meranie neprimeranosti alebo cenovej nedostupnosti bývania.

Časové pokrytie

- 2016 – 2020

Chýbajúce hodnoty a imputácie

- Žiadne chýbajúce hodnoty

Zdroj(e) údajov

- Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny (e-mail)
- Štatistický úrad Slovenskej republiky (<http://datacube.statistics.sk/>)

Ženy vo vedení obcí

Klasifikácia

- Dimenzia: Príležitosti
- Komponent: Osobné práva
- Označenie údajov: pr_zenystarostky

Definícia

- Ukazovateľ meria podiel obecných zastupiteľstiev so starostkou na celkovom počte obecných zastupiteľstiev v danom okrese, vyjadrený na stupnici 0 – 1.

Odôvodnenie, obmedzenia a poznámky

- Politika, či už regionálna alebo celoštátna, bola dlhodobo doménou mužov. Politické orgány s vyšším podielom žien (až do 50 %) lepšie reprezentujú celú spoločnosť.
- Niektorí ľudia tvrdia, že príležitosti sú dôležitejšie ako výsledky a že ženy majú rovnakú príležitosť súťažiť vo voľbách. Iní zdôrazňujú neviditeľné prekážky pre ženy a tvrdia, že politické orgány skutočne zastupujú záujmy celej spoločnosti vtedy, keď ich zloženie odráža zloženie spoločnosti. Keď v politických orgánoch dominuje jedna skupina, ich rozhodovanie neodráža rozmanité vlastné skúsenosti a perspektívy ľudí, ktorých zastupujú.
- Ukazovateľ sa zameriava na jednu (hoci veľkú) skupinu ľudí, pričom opomína iné skupiny, ktoré sú síce menšie, ale pravdepodobne sú ešte menej zastúpené v politických orgánoch.

Časové pokrytie

- 2014 (pre SPI 2016 – 2017), 2018 (pre SPI 2018 – 2020)

Chýbajúce hodnoty a imputácie

- Keďže riadne voľby sa konajú v štvorročných cykloch, časová variabilita údajov je obmedzená. Pre SPI 2016 – 2017 sme použili volebnú účasť v roku 2014 a pre SPI 2018 – 2020 volebnú účasť v roku 2018. V dôsledku toho sú údaje v rámci týchto dvoch období (2016 – 2017 a 2018 – 2020) nemenné. V prípade SPI 2016 sme mohli použiť priemernú volebnú účasť z rokov 2014 a 2018, ale postupovali sme podľa metodiky SPI, a teda sme nepriemerovali skutočné údaje dvoch období (rokov). Politické zastúpenie odráža aj minulé voľby.
- Súhrnné údaje neboli k dispozícii. Na výpočet sme použili zoznamy starostov jednotlivých obcí a z ich mien a priezvisk sme usúdili ich pohlavie.

Zdroj(e) údajov

- Štatistický úrad Slovenskej republiky (<https://volby.statistics.sk/>)

Ženy v obecných zastupiteľstvách

Klasifikácia

- Dimenzia: Príležitosti
- Komponent: Osobné práva
- Označenie údajov: pr_zenyzast

Definícia

- Ukazovateľ meria podiel žien zvolených do obecných zastupiteľstiev na celkovom počte poslancov všetkých obecných zastupiteľstiev v danom okrese, vyjadrený na stupnici 0 – 1.

Odôvodnenie, obmedzenia a poznámky

- Politika, či už regionálna alebo celoštátna, bola dlhodobo doménou mužov. Politické orgány s vyšším podielom žien (až do 50 %) lepšie reprezentujú celú spoločnosť.
- Niektorí ľudia tvrdia, že príležitosti sú dôležitejšie ako výsledky a že ženy majú rovnakú príležitosť súťažiť vo voľbách. Iní zdôrazňujú neviditeľné prekážky pre ženy a tvrdia, že politické orgány skutočne zastupujú záujmy celej spoločnosti vtedy, keď ich zloženie odráža zloženie spoločnosti. Keď v politických orgánoch dominuje jedna skupina, ich rozhodovanie neodráža rozmanité vlastné skúsenosti a perspektívy ľudí, ktorých zastupujú.
- Ukazovateľ sa zameriava na jednu (hoci veľkú) skupinu ľudí, pričom opomína iné skupiny, ktoré sú síce menšie, ale pravdepodobne sú ešte menej zastúpené v politických orgánoch.

Časové pokrytie

- 2014 (pre SPI 2016 – 2017), 2018 (pre SPI 2018 – 2020)

Chýbajúce hodnoty a imputácie

- Keďže riadne voľby sa konajú v štvorročných cykloch, časová variabilita údajov je obmedzená. Pre SPI 2016 – 2017 sme použili volebnú účasť v roku 2014 a pre SPI 2018 – 2020 volebnú účasť v roku 2018. V dôsledku toho sú údaje v rámci týchto dvoch období (2016 – 2017 a 2018 – 2020) nemenné. V prípade SPI 2016 sme mohli použiť priemernú volebnú účasť z rokov 2014 a 2018, ale postupovali sme podľa metodiky SPI, a teda sme nepriemerovali skutočné údaje dvoch období (rokov). Politické zastúpenie odráža aj minulé voľby.
- Súhrnné údaje neboli k dispozícii. Na výpočet sme použili zoznamy poslancov jednotlivých obecných zastupiteľstiev a z ich mien a priezvisk sme usúdili ich pohlavie.

Zdroj(e) údajov

- Štatistický úrad Slovenskej republiky (<https://volby.statistics.sk/>)

Prístup k verejnému vodovodu

Klasifikácia

- Dimenzia: Základné ľudské potreby
- Komponent: Voda a sanitácia
- Označenie údajov: ws_wateraccess

Definícia

- Ukazovateľ meria podiel obyvateľov napojených na verejný vodovod na celkovom počte obyvateľov (v percentách).

Odôvodnenie, obmedzenia a poznámky

- Prístup k pitnej vode je základnou ľudskou potrebou.
- Verejný vodovod poskytuje pohodlný prístup k pitnej vode, ktorej kvalita sa pravidelne kontroluje.

Časové pokrytie

- 2015 – 2019

Chýbajúce hodnoty a imputácie

- Údaje za rok 2020 neboli k dispozícii. Pre SPI 2016 sme použili údaje za rok 2015, pre SPI 2017 údaje za rok 2016 atď.

Zdroj(e) údajov

- Štatistický úrad Slovenskej republiky (<http://datacube.statistics.sk/>)

Napojenie na verejnú kanalizačnú sieť

Klasifikácia

- Dimenzia: Základné ľudské potreby
- Komponent: Voda a sanitácia
- Označenie údajov: ws_drainageaccess

Definícia

- Ukazovateľ meria podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť na celkovom počte obyvateľov (v percentách).

Odôvodnenie, obmedzenia a poznámky

- Kanalizácia odvádza odpadové vody z domov na miesto ich čistenia a likvidácie.
- Prístup k verejnej kanalizačnej sieti zabezpečuje zber a prepravu odpadových vôd bez kontaktu s ľuďmi, čo obmedzuje prenos chorôb.

Časové pokrytie

- 2015 – 2019

Chýbajúce hodnoty a imputácie

- Údaje za rok 2020 neboli k dispozícii. Pre SPI 2016 sme použili údaje za rok 2015, pre SPI 2017 údaje za rok 2016 atď.

Zdroj(e) údajov

- Štatistický úrad Slovenskej republiky (<http://datacube.statistics.sk/>)

Vážne dopravné nehody

Klasifikácia

- Dimenzia: Základné ľudské potreby
- Komponent: Osobná bezpečnosť
- Označenie údajov: ps_traffacc1000pop

Definícia

- Ukazovateľ meria podiel dopravných nehôd s následkom smrti alebo ťažkého zranenia, vyjadrený ako počet týchto prípadov v danom okrese na 1 000 obyvateľov.

Odôvodnenie, obmedzenia a poznámky

- Cestná doprava je najbežnejším druhom dopravy. Poskytuje významné výhody prekonávania väčších vzdialeností v kratšom čase, ale je spojená aj s nákladmi. Najviditeľnejšími ľudskými nákladmi sú následky dopravných nehôd, konkrétne úmrtia a vážne zranenia.
- Ukazovateľ vzťahuje počet nehôd na počet obyvateľov. Ak by boli k dispozícii potrebné údaje, mohli by sa nehody vzťahovať na celkovú prejdenú vzdialenosť, čo by poskytlo užšie prepojenie medzi nákladmi a výhodami.
- Úmrtia a vážne zranenia sa sčítavajú, t. j. považujú sa za rovnako nákladné.

Časové pokrytie

- 2016 – 2020

Chýbajúce hodnoty a imputácie

- Žiadne chýbajúce hodnoty

Zdroj(e) údajov

- Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Polícia (<https://www.minv.sk/?kompletna-statistika>)
- Štatistický úrad Slovenskej republiky (<http://datacube.statistics.sk/>)

Hospitalizácie

Klasifikácia

- Dimenzia: Základné ľudské potreby
- Komponent: Výživa a základná lekárska starostlivosť
- Označenie údajov: nbmc_hospperths1

Definícia

- Ukazovateľ meria podiel hospitalizovaných pacientov vyjadrený ako počet hospitalizovaných pacientov s bydliskom v danom okrese na 1 000 obyvateľov.

Odôvodnenie, obmedzenia a poznámky

- Hospitalizácia je viacdňová liečba pacientov, ktorí nemôžu byť liečení ambulantne, v lôžkovom zdravotníckom zariadení. Zvyčajne ide o dôsledok vážneho úrazu alebo vážneho ochorenia, pre ktoré tento ukazovateľ slúži ako zástupný.
- Ukazovateľ sleduje počet hospitalizovaných pacientov s bydliskom v danom okrese, bez ohľadu na to, kde boli hospitalizovaní.

Časové pokrytie

- 2016 – 2020

Chýbajúce hodnoty a imputácie

- Žiadne chýbajúce hodnoty

Zdroj(e) údajov

- Národné centrum zdravotníckych informácií
(http://www.nczisk.sk/Statisticke_vystupy/Tematicke_statisticke_vystupy/Hospitalizacie/Pages/default.aspx)

Násilné trestné činy

Klasifikácia

- Dimenzia: Základné ľudské potreby
- Komponent: Osobná bezpečnosť
- Označenie údajov: ps_nasilne_tc

Definícia

- Ukazovateľ meria podiel násilných trestných činov vyjadrený ako počet prípadov na 100 000 obyvateľov v danom policajnom obvode.

Odôvodnenie, obmedzenia a poznámky

- Násilné trestné činy zahŕňajú násilie voči inej osobe alebo hrozbu násilia. Hoci sú zvyčajne namierené proti konkrétnej osobe (osobám), môžu poukazovať aj na celkovú úroveň osobnej bezpečnosti v spoločnosti.
- Tento ukazovateľ je pomerne úzky – osobnú bezpečnosť môžu ovplyvňovať širšie typy trestných činov a vo všeobecnosti aj iné faktory.

Časové pokrytie

- 2016 – 2020

Chýbajúce hodnoty a imputácie

- Údaje pochádzajú z policajnej databázy, v ktorej sa vykazovanie zakladá na policajných obvodoch, a nie na správnych obvodoch (okresoch). Okresy Hlohovec, Piešťany a Trnava majú rovnaké hodnoty, pretože všetky spadajú do toho istého policajného obvodu (Trnava).

Zdroj(e) údajov

- Krajské riaditeľstvo PZ v Trnave (e-mail)

Objasnenosť násilných trestných činov

Klasifikácia

- Dimenzia: Základné ľudské potreby
- Komponent: Osobná bezpečnosť
- Označenie údajov: ps_nasilne_tcobjasn

Definícia

- Ukazovateľ vyjadruje mieru objasnenosti násilných trestných činov, ktorá sa počíta ako percento objasnených násilných trestných činov z celkového počtu násilných trestných činov v danom policajnom obvode.

Odôvodnenie, obmedzenia a poznámky

- Násilné trestné činy zahŕňajú násilie voči inej osobe alebo hrozbu násillia. Vysoká miera ich objasnenosti svedčí o dobre fungujúcom policajnom systéme a zvyšuje pocit spravodlivosti.
- Možno tvrdiť, že dobre fungujúci policajný systém a pocit spravodlivosti nie sú priamym ukazovateľom osobnej bezpečnosti.

Časové pokrytie

- 2016 – 2020

Chýbajúce hodnoty a imputácie

- Údaje pochádzajú z policajnej databázy, v ktorej sa vykazovanie zakladá na policajných obvodoch, a nie na správnych obvodoch (okresoch). Okresy Hlohovec, Piešťany a Trnava majú rovnaké hodnoty, pretože všetky spadajú do toho istého policajného obvodu (Trnava).

Zdroj(e) údajov

- Krajské riaditeľstvo PZ v Trnave (e-mail)

Objasnenosť majetkových trestných činov

Klasifikácia

- Dimenzia: Základné ľudské potreby
- Komponent: Osobná bezpečnosť
- Označenie údajov: ps_majetkove_tcobjasn

Definícia

- Ukazovateľ vyjadruje mieru objasnenosti majetkových trestných činov, ktorá sa počíta ako percento objasnených majetkových trestných činov z celkového počtu majetkových trestných činov v danom policajnom obvode.

Odôvodnenie, obmedzenia a poznámky

- Majetkové trestné činy, ako napríklad krádeže a podvody, sú namierené proti majetku. Vysoká miera ich objasnenosti svedčí o dobre fungujúcom policajnom systéme a zvyšuje pocit spravodlivosti.
- Možno tvrdiť, že dobre fungujúci policajný systém a pocit spravodlivosti nie sú priamym ukazovateľom osobnej bezpečnosti.

Časové pokrytie

- 2016 – 2020

Chýbajúce hodnoty a imputácie

- Údaje pochádzajú z policajnej databázy, v ktorej sa vykazovanie zakladá na policajných obvodoch, a nie na správnych obvodoch (okresoch). Okresy Hlohovec, Piešťany a Trnava majú rovnaké hodnoty, pretože všetky spadajú do toho istého policajného obvodu (Trnava).

Zdroj(e) údajov

- Krajské riaditeľstvo PZ v Trnave (e-mail)

Index umelej potratovosti

Klasifikácia

- Dimenzia: Príležitosti
- Komponent: Sloboda osobnej voľby
- Označenie údajov: pfc_indexumelpotrat

Definícia

- Ukazovateľ vyjadruje pomer umelých prerušení tehotenstva k počtu pôrodov (v percentách).

Odôvodnenie, obmedzenia a poznámky

- Každý umelý potrat zabráni vývoju plodu na novorodenca.
- Jednotlivé krajiny a kultúry majú k umelému prerušeniu tehotenstva rôzny prístup, čo sa odrazilo aj v právnom postavení interrupcií. Vyspelé krajiny vo všeobecnosti uprednostňujú práva žien pred právami plodu, a preto sú interrupcie v súčasnosti väčšinou legálne (do určitého obdobia vývoja plodu).
- Liberálny právny prístup k interrupciám môže umožniť vyššiu mieru interrupcií, čo sa (podľa niektorých) odôvodňuje dôrazom na práva žien. Pri porovnávaní regiónov v rámci krajiny s liberálnym prístupom to však neplatí. V tomto prípade nie je vyššia miera potratovosti kompenzovaná väčšími právami žien.
- Tento ukazovateľ možno tiež považovať za voľný zástupný ukazovateľ nedostatočného prístupu k informáciám a službám z oblasti plánovaného rodičovstva.

Časové pokrytie

- 2016 – 2020

Chýbajúce hodnoty a imputácie

- Žiadne chýbajúce hodnoty

Zdroj(e) údajov

- Štatistický úrad Slovenskej republiky (<http://datacube.statistics.sk/>)

Tehotenstvo mladistvých

Klasifikácia

- Dimenzia: Príležitosti
- Komponent: Sloboda osobnej voľby
- Označenie údajov: pfc_zivorodicky14_18

Definícia

- Ukazovateľ vyjadruje percentuálny podiel dievčat vo vekovej skupine 14 – 18 rokov, ktoré porodili svoje prvé dieťa, na populácii dievčat rovnakej vekovej skupiny.

Odôvodnenie, obmedzenia a poznámky

- Väčšina tehotenstiev mladistvých je vo vyššom tínedžerskom veku, a tak sa problém netýka ani tak zdravotných rizík, ako skôr sociálno-ekonomických podmienok a obmedzení možností, ktoré majú ženy k dispozícii. Tehotenstvo mladistvých môže viesť k nižšej úrovni vzdelania, nižšiemu ekonomickému statusu a sociálnej stigmatizácii. Niektoré z týchto dôsledkov sa môžu prejavovať aj dlho po tehotenstve.
- Niektoré tehotenstvá mladistvých môžu byť výsledkom plánovaného rodičovstva a nemusia byť znakom sociálneho problému.
- Tento ukazovateľ možno tiež považovať za voľný zástupný ukazovateľ nedostatočného prístupu k informáciám a službám z oblasti plánovaného rodičovstva.

Časové pokrytie

- 2016 – 2020

Chýbajúce hodnoty a imputácie

- Žiadne chýbajúce hodnoty

Zdroj(e) údajov

- Štatistický úrad Slovenskej republiky (<http://datacube.statistics.sk/>)

Prístup k internetu

Klasifikácia

- Dimenzia: Základy blahobytu
- Komponent: Prístup k informáciám a komunikácii
- Označenie údajov: aic_access_all

Definícia

- Ukazovateľ meria podiel domácností s prístupom k internetu (v percentách).

Odôvodnenie, obmedzenia a poznámky

- Prístup k informáciám a komunikácii (ako aj k zábave) je čoraz viac závislý od prístupu k internetu.
- Domácnosti bez prístupu k internetu môžu mať obmedzenú schopnosť získavať informácie a komunikovať.

Časové pokrytie

- 2016 – 2020

Chýbajúce hodnoty a imputácie

- Žiadne chýbajúce hodnoty

Zdroj(e) údajov

- Úrad pre reguláciu elektronických komunikácií a poštových služieb (e-mail)

Prístup k vysokorýchlostnému internetu

Klasifikácia

- Dimenzia: Základy blahobytu
- Komponent: Prístup k informáciám a komunikácii
- Označenie údajov: aic_access_fttx

Definícia

- Ukazovateľ meria podiel domácností s prístupom k internetu pomocou optického kábla technológie FTTH alebo FTTB (v percentách).

Odôvodnenie, obmedzenia a poznámky

- Prístup k informáciám a komunikácii (ako aj k zábave) je čoraz viac závislý od prístupu k internetu.
- Domácnosti bez prístupu k internetu môžu mať obmedzenú schopnosť získavať informácie a komunikovať.
- Vysokorýchlostný internet zvyšuje efektívnosť prístupu k informáciám, komunikácii a zábave.

Časové pokrytie

- 2016 – 2020

Chýbajúce hodnoty a imputácie

- Žiadne chýbajúce hodnoty

Zdroj(e) údajov

- Úrad pre reguláciu elektronických komunikácií a poštových služieb (e-mail)

Pokrytie internetom

Klasifikácia

- Dimenzia: Základy blahobytu
- Komponent: Prístup k informáciám a komunikácii
- Označenie údajov: aic_coverage_all

Definícia

- Ukazovateľ vyjadruje percento domácností s internetovým pokrytím. Pokrytie zahŕňa pripojenie pomocou kábla (metalického, optického, koaxiálneho) alebo bezdrôtovej technológie, s vylúčením satelitnej technológie.

Odôvodnenie, obmedzenia a poznámky

- Prístup k informáciám a komunikácii (ako aj k zábave) je čoraz viac závislý od prístupu k internetu.
- Ľudia v lokalitách bez internetového pokrytia majú obmedzené možnosti pripojenia na internet. To môže obmedziť ich schopnosť získavať informácie a komunikovať.
- Ukazovateľ odráža pokrytie jedného operátora s najvyšším pokrytím. Údaje, ktoré poskytujú jednotliví operátori, nemožno agregovať, pretože zahŕňajú prekryvanie sietí. Z tohto dôvodu údaje predstavujú minimálne pokrytie.

Časové pokrytie

- 2016 – 2020

Chýbajúce hodnoty a imputácie

- Žiadne chýbajúce hodnoty

Zdroj(e) údajov

- Úrad pre reguláciu elektronických komunikácií a poštových služieb (e-mail)

Obyvatelia v segregovaných osídleniach

Klasifikácia

- Dimenzia: Základné ľudské potreby
- Komponent: Prístrešky
- Označenie údajov: sh_romkomobyvokres

Definícia

- Ukazovateľ meria podiel obyvateľstva žijúceho v segregovaných osídleniach, vyjadrený ako počet obyvateľov v segregovaných osídleniach na 1 000 obyvateľov daného okresu.

Odôvodnenie, obmedzenia a poznámky

- Obyvatelia v segregovaných osídleniach pravdepodobne zažívajú nižšiu životnú úroveň v dôsledku nižšej kvality bývania a súvisiacej infraštruktúry.
- Keďže segregované osídlenia majú v priemere nižšiu kvalitu bývania ako zvyšok územia, vyšší podiel obyvateľstva v segregovaných osídleniach môže naznačovať nižšiu kvalitu bývania. Nie je to však pravidlom: ak v segregovaných osídleniach žije len malá časť obyvateľstva, potom rozdiely v kvalite bývania v nesegregovaných oblastiach medzi okresmi môžu byť dôležitejšie.
- Tento ukazovateľ slúži aj ako zástupný ukazovateľ sociálneho vylúčenia.
- Aby sa zabezpečila porovnateľnosť údajov v čase, výpočet zahŕňa len obce s aspoň jednou koncentráciou osídlení.
- Hodnota ukazovateľa je obmedzená dostupnosťou údajov (viď nižšie).

Časové pokrytie

- 2013 a 2019

Chýbajúce hodnoty a imputácie

- V rámci daného obdobia boli k dispozícii len údaje za rok 2019.
- Hodnoty za roky 2015 – 2018 boli lineárne interpolované z údajov za roky 2013 a 2019. (Interpolované a skutočné) hodnoty za roky 2015 – 2019 boli potom posunuté o jeden rok a použité pre SPI 2016 – 2020.

Zdroj(e) údajov

- Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky (<https://www.minv.sk/?atlas-romskych-komunit>)

Čistenie odpadových vôd v segregovaných osídleniach

Klasifikácia

- Dimenzia: Základné ľudské potreby
- Komponent: Voda a sanitácia
- Označenie údajov: ws_zadna_cist_osidl_upd

Definícia

- Ukazovateľ meria podiel obyvateľstva v segregovaných osídleniach bez prístupu k čisteniu odpadových vôd na celkovom počte obyvateľov v segregovaných osídleniach v danom okrese, vyjadrený na stupnici 0 – 1.

Odôvodnenie, obmedzenia a poznámky

- Ukazovateľ priamo meria nedostatočný prístup ľudí k zariadeniam na čistenie odpadových vôd, ktoré sú kľúčové pre riadnu sanitáciu.
- Do úvahy sa berú len obyvatelia v segregovaných osídleniach (v danom okrese). To znamená, že ukazovateľ meria rozsah tohto problému v osídleniach, a nie v okrese ako celku.
- Aby sa zabezpečila porovnateľnosť údajov v čase, výpočet zahŕňa len obce s aspoň jednou koncentráciou osídlení.
- Hodnota ukazovateľa je obmedzená nižšou variabilitou naprieč okresmi: dva (zo siedmich) okresov majú nulový počet obyvateľov v osídleniach bez prístupu k čističke odpadových vôd.

Časové pokrytie

- 2013 a 2019

Chýbajúce hodnoty a imputácie

- V rámci daného obdobia boli k dispozícii len údaje za rok 2019.
- Hodnoty za roky 2015 – 2018 boli lineárne interpolované z údajov za roky 2013 a 2019. (Interpolované a skutočné) hodnoty za roky 2015 – 2019 boli potom posunuté o jeden rok a použité pre SPI 2016 – 2020.

Zdroj(e) údajov

- Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky (<https://www.minv.sk/?atlas-romskych-komunit>)

Veľkosť domácností v segregovaných osídleniach

Klasifikácia

- Dimenzia: Základné ľudské potreby
- Komponent: Prístrešky
- Označenie údajov: sh_overcrowdkonc

Definícia

- Ukazovateľ vyjadruje priemerný počet osôb žijúcich v obydliach v segregovaných osídleniach. Počítal sa nasledovným spôsobom: pre každé koncentrované osídlenie sa vydelil celkový počet osôb žijúcich v danom osídlení celkovým počtom obydlí v danom osídlení; hodnoty pre každý okres sa vypočítali ako vážené priemery počtu obyvateľov osídlení spadajúcich pod príslušné okresy.

Odôvodnenie, obmedzenia a poznámky

- Ukazovateľ približuje problém preľudnenosti obydlí, ktorý súvisí s kvalitou bývania: vyšší počet osôb na obydlie je spojený s nižšou kvalitou bývania (v priemere).
- Do úvahy sa berú len obyvatelia v segregovaných osídleniach (v danom okrese). To znamená, že ukazovateľ meria rozsah tohto problému v osadách, a nie v okrese ako celku.
- Hodnota ukazovateľa je obmedzená dostupnosťou údajov (viď nižšie). Ukazovateľ nevykazuje variabilitu údajov v čase.

Časové pokrytie

- 2019

Chýbajúce hodnoty a imputácie

- Nie je možné stanoviť ukazovateľ pre obdobie pred rokom 2019. Zdroj údajov z roku 2013 neposkytuje všetky údaje potrebné na výpočet ukazovateľa.
- Hodnoty z roku 2019 boli použité aj pre ostatné štyri roky SPI.

Zdroj(e) údajov

- Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky (<https://www.minv.sk/?atlas-romskych-komunit>)